

Yhtenäinen peruskoulu – tausta-aineisto
Kauniaisten kaupunginhallituksen asettama työryhmä

Enhetsskola - bakgrundsmaterial
En arbetsgrupp tillsatt av stadsstyrelsen i Grankulla



Kauniaisten kaupunki
Grankulla stad



Sisällysluettelo

1. Työryhmän kokoonpano ja toimeksianto	1
2. Mikä on yhtenäinen peruskoulu?	2
2.1 Määritelmät	2
2.2 Kansalliset normit ja ohjaus	2
2.3 Keskeisiä tekijöitä	3
3. Esimerkkejä ja kokemuksia muualta	4
3.1 Esimerkkejä	4
3.1.1 Helsinki	4
3.1.2 Espoo	4
3.1.3 Kirkkonummi	5
3.1.4 Tampere ja Lapinlahti	5
3.1.5 Yhteenveto	5
3.2 Kokemuksia	6
3.2.1 Johto ja opettajakunta	6
3.2.2 Oppilaskunta	6
3.2.3 Vanttilan koulu ja Sipoonlahden koulu	6
3.2.4 Yhtenäisen peruskoulun tärkeitä elementtejä	7
4. Kauniaisten opetustoimen nykytila	10
4.1 Oppilaat ja opiskelijat	10
4.2 Henkilökunta	14
4.2.1 Vakanssit ja henkilökuntamäärä	14
4.2.2 Kelpoisuus	15
4.2.3 Eläkepoistuma	15
4.2.4 Yhteiset opettajat	16
4.3 Tuntijako	16
4.4 Kustannukset	18
4.5 Kiinteistöt	19
5. Aloite yhtenäisestä peruskoulusta	23
5.1 Perusopetus	23
5.1.1 Suomenkielisen opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan käsittely	23
5.1.2 Kaupunginhallituksen työryhmän kuuleminen	23
5.2 Lukioiden asema	25
5.2.1 Järjestäjaverkko	25
5.2.2 Rahoitusjärjestelmä	26
5.2.3 Tuntijako, opetussuunnitelma ja sähköiset ylioppilastutkinnot	27
5.2.4 Arvio lukio uudistusten vaikutuksista	27
5.2.5 Työryhmän lukiolehtoreiden, opettajien ja huoltajien kuuleminen	29

Lähteet	30
----------------	-----------

Liitteet

LIITE 1 Kauniaisten perusopetuksen oppilastilastot 2013-2014
LIITE 2 Ikäluokkaennuste
LIITE 3 Perusopetuksen ja toisen asteen opetuksen opiskelijat järjestäjän mukaan
LIITE 4 Yhteiset opettajat
LIITE 5 Tuntijako
LIITE 6 a Kiinteistötietoja
LIITE 6 b Kasavuoren koulukeskuksen pohjapiirros
LIITE 7 a Valmistelu suomenkieliselle opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnalle
LIITE 7 b SOV pöytäkirja 7.4.2014
LIITE 8 a Suomenkielinen perusopetus yhtenäiseksi 6.5.2014
LIITE 8 b Suomenkielisen perusopetuksen kuuleminen
LIITE 9 Ruotsinkielisen perusopetuksen kuuleminen
LIITE 10 Sipoonlahden ja Vanttilan kouluvierailut
LIITE 11 Lukiolehtoreiden kuuleminen
LIITE 12 Opettajien edustajien ja henkilöstöpäällikön kuuleminen
LIITE 13 Vaikutusarviointi

1. Työryhmän kokoonpano ja toimeksianto

Kaupunginhallitus asetti 15.4.2014 työryhmän selvittämään ja valmistelemaan yhtenäisen peruskoulun perustamista ja lukioiden toimintaedellytysten ja yhteistyön kehittämistä. Samalla KH päätti, että lähtökohdaksi tulee ottaa koulurakennusten säilyttäminen nykyisessä käytössä. Työryhmään nimettiin KH:n edustajat ao. lautakunnista Stefan Stenberg ja Tiina Rintamäki-Ovaska, lautakuntien puheenjohtajat Irmeli Viherluoto-Lindström ja Johan Johansson sekä valtuuston II varapuheenjohtaja Juha Pesonen. Puheenjohtajaksi nimettiin Stefan Stenberg ja työryhmän sihteeriksi sivistystoimenjohtaja Heidi Backman.

Työryhmä päätti selvittää yhtenäisen peruskoulun:

- Taloudellisia vaikutuksia
- Hallintomallia
- Opettajistoa
- Oppilasnäkökulmaa
- Suomenkielisen ja ruotsinkielisen opetustoimen näkökulmia

Työryhmä piti kevään 2014 aikana neljä kokousta, kuuli suomenkielisiä perusopetuksen rehtoreita ja opetuspäällikkö Sari Aarniokoskea sekä ruotsinkielisiä perusopetuksen rehtoreita ja opetuspäällikkö Bjarne Mollgrenia. Väliraportti toimitettiin kaupunginhallitukselle 15.10.2014 ja opetus- ja varhaiskasvatus-lautakunnille sen jälkeen tiedoksi.

Työryhmä piti syksyn 2014 aikana kaksi kokousta, vieraili yhtenäisessä peruskoulussa Vanttilan koulussa Espoossa ja Sipoonlahden koulussa Sipoossa ja selvitti lukion roolia ja kuuli lukiorehtoreita.

Työryhmä piti vuonna 2015 muutama kokous sekä kuuli koulujen edustajia, luottamusmiehiä, pääluottamusmiestä ja henkilöstöpäällikköä. Kaikkia suomenkielisiä opettajia kuultiin myös kyselyn muodossa.

Tämä raportti toimii työryhmän loppuraportin virkamiesten tuottamana tausta-aineistona. Raportti on päivätty 2.3.2015, ja sen jälkeen päivityksiä ei ole tehty, eli esimerkiksi uusimmat tiedot toisen asteen uudistuksesta eivät ole päivättyjä.

2. Mikä on yhtenäinen peruskoulu?

2.1. Määritelmät

Tarkkoja määritelmiä ei löydy normeista, mutta tässä raportissa käytetään termejä seuraavassa merkityksessä.

Yhtenäinen peruskoulu (enhetsskola) on hallinnollisesti yhden rehtorin alaisuudessa toimiva koulu, joka sisältää kaikki perusopetuksen vuosiluokat (1-9), joskus myös esi- ja lisäopetuksen (0-10). Koulu voi toimia yhdessä tai useammassa toimipisteessä. Koululla on myös hallinnollisesti yhtenäinen henkilöstö. Hallinnollisesti yhtenäinen peruskoulu on aina paikallinen ratkaisu; kansalliset normit tai kehittämistyö eivät sitä edellytä.

Yhtenäinen perusopetus (sammanhållen grundskola) on opetussuunnitelmallisesti yhtenäinen, yhdeksänvuotinen kokonaisuus. Kansalliset normit ja ohjaus edellyttävät yhtenäistä perusopetusta.

2.2. Kansalliset normit ja ohjaus

Perusopetuslaki ja –asetus (628/1998) tulivat voimaan vuoden 1999 alusta ja vuonna 2001 valtioneuvosto antoi asetuksen perusopetuksen tavoitteista ja tuntijaosta. Näiden normiuudistusten myötä oli ensimmäisen kerran mahdollista toteuttaa opetussuunnitelmallisesti yhtenäinen, yhdeksänvuotinen peruskoulu, joka ei enää jakaudu ala- ja yläasteeseen. Uudet perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004 rakennettiin tälle pohjalle. Perusteet määrittivät perusopetuksen opetuksellisen yhtenäisyyden, mikä tarkoittaa, että koko perusopetuksella on yhteinen arvopohja, tehtävä, tavoitteet ja yhtenäinen oppimiskäsitys. Oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt on määritelty tuntijakopäätöksen mukaisesti kullekin vuosiluokalle ja kokonaisuuksien nivelkohtiin on laadittu kansalliset hyvän osaamisen kuvaukset ja 9. vuosiluokan loppuun päättöarvioinnin kriteerit.

Perusopetus nähdään osana elinikäisen oppimisen jatkumoa. Kehittämisen lähtökohtana on oppilaan kannalta yhtenäisesti ja mielekkäästi etenevä oppimispolku, jossa ei ole syrjäytymistä mahdollistavia nivelvaiheita. Huomiota on suunnattava perusopetuksen joustavaan alkuun, kuudennen ja seitsemännen vuosiluokan niveleen sekä perusopetuksen päättövaiheen kehittämiseen. Yhtenäisyys merkitsee myös kokonaisvaltaista huolenpitoa kaikkien oppilaiden oppimisesta ja hyvinvoinnista. Yhtenäisyys tarkoittaa niin ikään haastetta korkeatasoiseen opetukseen ja oppimisympäristöön peruskouluissa. Kyse on siis perustaltaan pedagogisesta muutoksesta, jonka tavoitteena on johdonmukainen ja eheä koulupolku oppilaalle ja toisaalta kokonaisvaltaisen kasvatus- ja opetustyön mahdollistuminen opettajille. (Pietilä & Vitikka 2007.)

Joulukuussa 2014 hyväksytyissä vuoden 2016 opetussuunnitelman perusteissa on tavoitteena vahvistaa kasvua ja oppimista jatkumona, joka huomioi oppijan kehitysvaiheen. Perusteiden kokonaisrakenne on muuttunut tuntijaon siirtymävaiheet paremmin huomioon ottavaksi ja opetuksen yhtenäisyyttä ja eheyttä tukevaksi. Perusteasiakirja jäsentyy neljän kokonaisuuteen, joita ovat kaikkien oppiaineiden opetusta yhdistävät yleiset linjaukset sekä vuosiluokat 1-2, 3-6 ja 7-9. Jokaisessa vuosiluokkakokonaisuudessa käsitellään koulupolun siirtymävaiheiden merkitystä ja kunkin vaiheen erityistä, oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottavaa tehtävää.

Opetussuunnitelman perusteista löytyy erillinen luku, joka koskee yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuria. Perusteissa painotetaan oppilaan monipuolisen kasvun tukemista ja identiteetin vahvistamista vuorovaikutteisessa, toisia kunnioittavassa ja kestävässä kehitystä edistävässä toimintatavassa. Lähtökohtana on tulevaisuudessa tarvittava sivistys ja laaja-alainen osaaminen taitojen merkitystä korostaen ja oppiaineiden välistä yhteistyötä vahvistaen sekä yhteisöllisen oppimisen mahdollistaminen monipuolisessa oppimisympäristössä. Lisäksi opetussuunnitelmaluonnoksessa korostetaan paikallisen opetussuunnitelman tehtävää edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä, vahvistaa koulutuksellista jatkumoa ja siten luoda hyvä perusta toisen asteen koulutukseen siirtymiselle. Perusopetusta kehitetään

opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena.

2.3. Keskeisiä tekijöitä

Perusopetuksen yhtenäisyydestä voidaan huolehtia eri luokka-asteita käsittävien koulujen yhteistyönä tai yhdessä koulussa. Keskeistä on yhtenäiseen opetussuunnitelmaan perustuva opetus ja koulun toimintakulttuurin yhtenäisyys. Perusopetuksen yhtenäisyyden keskeisiä tekijöitä ovat

- Opetussuunnitelma
- Oppimisympäristö
- Yhteistyöhön perustuva koulun toimintakulttuuri
- Yhtenäisyyttä edistävä rehtorius
- Opettajien käsitykset ja toiminta

Kaikki nämä vaikuttavat yhdessä siihen, voiko oppilas käydä peruskoulunsa yhtenäistä ja johdonmukaista oppimispolkua pitkin. (Pietilä & Vitikka 2007.)

3. Esimerkkejä ja kokemuksia muualta

Opetushallitus hallinnoi yhtenäisen perusopetuksen kehittämishankkeen v. 2004 – 2006. Kehittämishankkeen tehtävänä oli tukea perusopetuslain ja -asetuksen, silloisen uuden tuntijaon ja tavoitteiden sekä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden toteutumista. Hankkeeseen lähti mukaan 87 kuntaa sekä 10 yliopiston opettajankoulutuslaitoksen harjoittelukoulua. Mukana oli 240 koulua. Yhtenäisiä peruskouluja perustettiin vuonna 2007 noin 50 koulun vuosivauhdilla eri puolille maata ja yhtenäisiä peruskouluja oli silloin kolmisensataa. (Pietilä & Vitikka 2007.)

Vuonna 2013 koko maan peruskouluista 68 % oli vuosiluokat 1–6 käsittäviä alakouluja, 8 % vuosiluokat 7–9 käsittäviä yläkouluja ja 24 % vuosiluokat 1–9 käsittäviä yhtenäiskouluja. (Tilastokeskus, Koulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset 2013.)

3.1. Esimerkkejä

Yhtenäiskoulujen perustamista on tukenut pedagogisen uudistamisnäkökulman lisäksi talous- ja säästöpaineeet erityisesti pienissä kunnissa sekä oppilasmäärien vähentymisen aiheuttamat rakenteelliset uudelleenjärjestelytarpeet. Tavallinen syy koulujen yhtenäistämiseksi on myös liittynyt rakennusten ja kiinteistöjen hyötykäytön optimoimiseen ja esimerkiksi kosteus- tai homeongelmien ratkaisemiseen. Esimerkkejä yhtenäiskoulujen perustamisesta löytyy ympäri Suomea.

3.1.1. Helsinki

Helsingin kaupungin 104:stä (erityiskoulut, sairaalakoulu ja muut koulut eivät mukana luvussa) perusopetusta tarjoavasta koulusta 24 on yhtenäiskouluja, eli yli 20 %. Helsingin kaupunki pyrkii lisäämään yhtenäiskoulujen määrää tulevaisuudessa (Helsingin kaupungin opetusvirasto 2014). Pyrkimystä tukee periaatepäätös siitä, että kaikki uudet koulurakennukset suunnitellaan yhtenäisiksi kouluiksi. Helsingissä on tällä hetkellä jäljellä ainoastaan kaksi yksikköä, joissa on yläaste ja lukio samassa rakennuksessa (Alppilan yläasteen koulu ja Alppilan lukio sekä Yhtenäiskoulu ja Yhtenäiskoulun lukio). Helsingin opetuslautakunta on kuitenkin päättänyt, että Alppilan yläaste yhdistyy yhtenäiseksi peruskouluksi Eläintarhan ja Länsi-Pasilan koulujen kanssa nykyisen Eläintarhan koulun tiloihin (HKI OPLA 10.12.13), Alppilan lukion jäädessä nykyiseen rakennukseen ja siihen liitetään Yhtenäiskoulun lukio (HKI OPLA 27.5.14).

Esimerkiksi Aleksis Kiven, Arabian, Ressun, Taivallahden, Aurinkolahden, Sakarinmäen ja Vuosaaren peruskoulut ovat Helsingin kaupungin yhtenäiskouluja. Aleksis Kiven peruskoulu ja Ressun peruskoulu ovat yhtenäiskouluja, joissa molemmissa noin 450 opiskelijaa opiskelee samassa päärakennuksessa kaikilla luokkatasoilla. Aurinkolahden yhtenäisessä peruskoulussa opiskellaan kolmessa eri toimipisteessä. Pääkoulu "Aurinko" aloitti elokuussa 2002 ja on tarkoitettu luokille 3–9. Sivukoulu "Auringonpilkkku" on tarkoitettu pienille lapsille. Siellä opiskelevat luokkatasot 1-3 samassa talossa päiväkodin kanssa. Lisäksi syksyllä 2012 toimintansa aloitti sivukoulu "Kanava", jossa opiskelee niin luokkatasoilla 1-3 opiskelevat oppilaat kuin päiväkodin lapset. Sakarinmäen yhtenäisessä peruskoulussa toimii luokkatasojen 1-9 lisäksi myös ruotsinkielinen Östersundomin koulu ja päiväkotikiin myös aamu- ja iltapäivätoimintaa, liikuntaa ja vapaa-ajantoimintoja koululaisille sekä seurakunnan toimintaa. Vuosaaren yhtenäisessä peruskoulussa opiskelee noin 470 oppilasta kahdessa eri toimipisteessä, joissa luokkatasot 1-4 toimivat Venemestarintiellä ja luokkatasot 5-9 Koukkusaarentiellä (Helsingin kaupungin opetusvirasto 6/2014).

3.1.2. Espoo

Espoon kaupungin 79 suomenkielisestä peruskoulusta 13 on yhtenäisiä peruskouluja, eli noin 16 %. Espoossa kaikki suomenkielisen yhtenäiskoulun luokka-asteet ovat nykyään samassa

rakennuksessa tai hyvin lähekkäin samassa pihapiirissä. Yhtenäisiä kouluja Espoossa ovat vuonna 2014 Juvanpuiston koulu, Kalajärven koulu, Kilonpuiston koulu, Kirkkojärven koulu, Mainingin koulu, Martinkallion koulu, Postipuun koulu / Postipuu School, Ruusutorpan koulu, Saunalahden koulu, Tiistilän koulu, Tähtiniityn koulu, Vanttilan koulu ja Veräjapellon koulu. Espoossa lähdettiin noin kymmenen vuotta sitten kehittämään kahta ruotsinkielistä yhtenäistä peruskoulua. Toista Matinkylään, jossa Mattbergin ja Mattlidenin koulut toimivat jo samassa pihapiirissä ja toista Espoon keskukseen, jossa Lagstadin vuosiluokkien 1–6 koulun yhteyteen tuleva lisärakennus mahdollisti yhtenäisen peruskoulun perustamisen tulevina vuosina. (Pietilä & Vitikka 2007.)

3.1.3. Kirkkonummi

Kirkkonummen kaupungin 16:sta perusopetusta tarjoavasta koulusta 5 on yhtenäisiä peruskouluja: Kirkkoharjun, Winellskan, Veikkolan ja Nissnikun koulut sekä Papinmäen erityiskoulun yhtenäiskoulu. Yhtenäiskoulujen suhde vastaa yli 30 % kaikista peruskouluista.

Vanhin yhtenäinen peruskoulu Kirkkonummella on ruotsinkielinen Winellska skolan, joka on toiminut jo 18 vuotta. Winellskan koulussa opiskelee noin 700 oppilasta luokkatasoilla 1-9 ja koulun jälkeen samoissa tiloissa toimii Kirkkonummen ruotsinkielisen seurakunnan järjestämää iltapäivätoimintaa. Koulun vieressä toimii ruotsinkielinen päiväkotiki ja lukio. Nissnikun koulun ja Sepänkylän koulun yhdistämisestä päätettiin 2011. Yhdistämisen johdosta aloitettiin Masalan koulun laajentamistoimet, jonka jälkeen koulussa on tilat 729 oppilaalle ja 29 perusopetusryhmälle esiopetuksesta perusopetuksen loppuun. Esiopetuksesta huolehtii suunnitelman mukaan Köpaksen päiväkotiki, joka sijaitsee Nissnikun koulun vieressä (Kirkkonummen opetustoimi 6/2014). Kirkonkylän ja Kirkkoharjun yhtenäiskoulun perustamisesta päätettiin lokakuussa 2013. Kirkonkylän koulu ja Kirkkoharjun koulu toimivat samassa kiinteistössä ja käyttävät osittain samoja opetustiloja ja ruokaloita. Yhtenäiskoulun perustaminen edesauttaa pedagogiikan kehittämistä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti opetussuunnitelmallisena eheänä kokonaisuutena ja tukee aine- ja luokanopettajien yhteistyötä, helpottaa oppilashuollon toimintoja ja ennaltaehkäisevien käytänteiden kehittämistä sekä lisää oppilaantuntemusta (opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta 9.10.2013). Veikkolan yhtenäisessä peruskoulussa opiskelee niin ikään samassa tilassa luokkatasot 1-9.

3.1.4. Tampere ja Lapinlahti

Tampereen kaupungin 38 perusopetusta tarjoavasta koulusta 9 on tällä hetkellä yhtenäisiä peruskouluja eli yli 20 %. Muutamien vuosien aikana Tampereelle muodostui nopeasti yhtenäiskouluja. Näitä kouluja syntyi oikeastaan kahdella tavalla. Lähekkäin tai samassa kiinteistössä sijaitsevia entisiä vuosiluokkien 1–6 ja 7–9 kouluja on yhdistetty hallinnollisesti. Toinen tapa oli se, että entisen ala- tai yläkoulun yhteyteen on rakennettu lisätiloja, ja näin on laajennettu koulu käsittämään kaikki vuosiluokat 1–9. Myös esiopetusta on yhä enemmän pyritty siirtämään koulujen yhteyteen. (Pietilä & Vitikka 2007.)

Lapinlahdella perusopetuksen uudelleenjärjestelyt alkoivat kosteusvaurioista vuosiluokkien 1-6 tiloissa. Lukio sai omat tilat ja vuosiluokkien 1–6 koulu siirrettiin vuosiluokkien 7–9 koulun kanssa samaan pihapiiriin. Ajatukset yhtenäisestä perusopetuksesta alkoivat kehittyä rakennussuunnittelun lomassa. (Pietilä & Vitikka 2007.)

3.1.5. Yhteenveto

Yhteenvetona voidaan siis todeta, että yhtenäiskoulujen järjestäminen on paikallisen ratkaisun tulos. Yhtenäiskoulun luokka-asteet sijaitsevat joko samassa tai useassa toimipisteessä ja päiväkotitoiminta esiintyy mahdollisena liitännäisenä yhtenäisen opintopolun kokonaisuudessa. Viime vuosina on ollut trendinä perustaa samassa kiinteistössä toimivia yhtenäiskouluja. Tämän

lisäksi monien yhtenäiskoulujen tiloissa tuetaan nuoria myös iltapäivätoiminnan ja harrastustoiminnan myötä. Edellä esitetyt ratkaisu/järjestämismallit ovat laaja otos niin Kauniaisten naapurikuntien kuin pääkaupunkiseudun ulkopuolisten kuntien ratkaisusta järjestää yhtenäinen peruskoulu. Yhteistä yhtenäisen peruskoulun järjestämiselle ovat tavoite elinikäisen oppimisen turvaamisesta ja perusopetuksen siirtymävaiheiden poistamisesta oppilaan koulupolulla.

3.2. Kokemuksia

3.2.1. Johto ja opettajakunta

Johtajuuden ja tiimityön on sekä käytännössä että tutkimuksissa todettu olevan yksi yhtenäisen perusopetuksen kehittämisen kulmakivi. Tiimeissä syntyy monipuolista keskustelua, poikkiaineellista yhteistyötä ja asiantuntemusta yli oppilasikäryhmien, kun tiimistä löytyy eri-ikäisiä luokan- ja aineenopettajia sekä tiimin aiheelle tai teemalle vihkiytyneitä henkilöitä. On esimerkkejä siitä että yhtenäiskoulussa jopa yli 90 %:a opettajakunnasta on opettanut säännöllisesti yli siirtymäkohdan (vuosiluokat 6–7). Aineenopettajat opettavat alakoulussa esim. matematiikkaa, kuvataidetta, äidinkieltä, tekstiilityötä tai vieraita kieliä ja vastaavasti erikoistuneet luokanopettajat tai kaksoispätevyyden omaavat opettajat opettavat vuosiluokille 7–9 esim. kotitaloutta, kuvataidetta tai muuta. (Pietilä & Vitikka, Opetushallitus 2007.)

3.2.2. Oppilaskunta

Useissa yhtenäisissä peruskouluissa opetus on edelleen eriytynyttä vuosiluokkien 1–6 ja 7–9 välillä omiin siipiin, kerroksiin tai jopa rakennuksiin, kun totutusti tehdään ero 6. ja 7. vuosiluokan väliin. Yhtenäinen perusopetus kulminoituu kuitenkin monien mielestä siihen, että isot ja pienet oppilaat työskentelevät sujuvasti yhdessä yhtenäisissä tiloissa. Tästä syystä monet koulut ovat ottaneet oppilaiden yhteisten tilojen käytön keskeiseksi kehittämisen kohteeksi ja raportoineet onnistuneensa kokeilussaan hyvin. Yhteiset tilat tuovat lisäarvoa erityisesti 1-6 vuosiluokille aineenopetusluokkien runsaampien välineiden ja laitteiden sekä erikoisluokkien, kuten BG-, FK-, KU- jne. ilmaantumisen myötä. Muita lisä-arvoa tuovia hyötyjä ovat esimerkiksi isompien oppilaiden käyttäytymisen muutokset yhtenäisissä tiloissa, sillä pienten lasten on huomattu rauhoittavan isojen käyttäytymistä. Yhdeksäsluokkalaiset ovat monessa mielessä myös avuksi pienille esimerkiksi kengännauhojen solmimisessa ja takkien napituksessa.

Yhtenäiskouluissa järjestetään usein eri luokka-asteita yhdistävää kummitoimintaa. Kummitoiminta voi esimerkiksi alkaa 7. vuosiluokalta, jolloin koulun oppilaat saavat esiopetuksesta omat kummilapset. Kummius jatkuu 9. luokalle, jolloin ollaan 2. luokan oppilaiden kummeja. Varsinkin esiopetuksen oppilaille kummit merkitsevät paljon ja yhteistoimintaan suhtaudutaan ilolla ja odotuksella. Toisaalta tämä antaa myös 7. luokan oppilaille luvan olla välillä vähän lapsellisempia ja jopa leikkiä koulussa. (Pietilä & Vitikka, Opetushallitus 2007.)

3.2.3. Vanttilan koulu ja Sipoonlahden koulu

Työryhmä vieraili syyskaudella 2014 Sipoonlahden koulussa Sipoossa ja Vanttilan koulussa Espoossa.

Sipoonlahden koulu on 500 oppilaan yhtenäiskoulu, joka on perustettu vuonna 2009. Alun perin tarkoitus oli rakentaa yläkoulu. Kun Helsinkiin siirtyi osa Sipoosta, suunnitelmat muuttuivat. Päätös yhtenäiskoulusta tehtiin Sipoossa nopeasti ja rakennus suunniteltiin vuodessa. Rehtorin mielestä nykyisin ei kannatakaan suunnitella erillistä yläkoulua. Koulu toimii kahdessa kiinteistössä (vuosiluokat 0–2 ja 3–9), joiden välinen etäisyys on runsaat 900 metriä.

Koulun ylin johto koostuu johtavasta rehtorista ja apulaisrehtorista. Opettajainkokoukset ovat yhteisiä. Tiimit on jaettu vuosiluokittain 1-6 ja 7-9, aineittain ja erityisopetuksen osalta. Molempien rakennusten yksiköissä on ”päällikkö”. Johtaminen toimisi paremmin yhteisessä rakennuksessa, koska yhteissuunnitteluajasta on pulaa.

Kokemukset Sipoonlahden koulusta ovat niin positiivisia, että opettajat eivät haluaisi palata vanhaan malliin. Rehtorin ja opettajien kommentteja: ”Ihanteena on, että kaikki toiminta olisi samassa kiinteistössä, koska muuten yhteisöt eriytyvät etäisyyden takia. Säännöllisesti vierailaan toisessa yksikössä, jotta yhteisöllisyys syntyy, mutta harva sanoo kuuluvansa molempiin työyhteisöihin. Etäisyys rajoittaa myös sitä, miten etenkin luokanopettajat pystyvät ottamaan tunteja toisesta yksiköstä. Pienessä yksikössä on vaikeampi täyttää opettajan opetusvelvollisuus kuin suuremmissa yksiköissä. Etäisyyden takia on tiettyjä lukujärjestysongelmia. Maksimissaan 2-3 opetustuntia viikossa on mahdollista hoitaa toisessa yksikössä”.

Muutos yhtenäiskouluksi on myötävaikuttanut monin positiivisin tavoin koulun toiminnan kehittymiseen. Luokan- ja aineenopettajien välinen kateuden ilmapiiri on vähentynyt samassa koulussa työskentelyn myötä ja nyt kahta opettajankelpoisuutta pidetään vahvuutena. Ongelmat siirtymisvaiheesta vuosiluokkien 6-7. välillä ovat vähentyneet ja ratkaisu on lisännyt turvallisuutta. Kiusaamiseen puuttuminen on helpottunut, sillä opettajat oppivat tuntemaan oppilaansa jo ensimmäiseltä luokalta: ”Säännöt yhtenäiskoulussa ovat erilaiset kuin tavallisessa koulussa. Yläluokkalaisten kuri on parempi silloin, kun pieniäkin lapsia on samassa yksikössä. Isot ottavat pienet oppilaat huomioon ja näyttävät muita piirteitä kuin perinteisessä yläkoulussa. He uskaltavat keinua ja pelata palloa ja saattavat puolustaa pieniä. Tukioppilaat luovat välittämisen ja hyvinvoinnin ilmapiiriä. Kouluterveyskyselyssä on esim. vähemmän tupakointia kuin keskivertokoulussa”.

Vanttilan koulu on syksyllä 2009 toimintansa aloittanut yhtenäinen peruskoulu, joka toimii yhdessä kiinteistössä. Koulussa annetaan opetussuunnitelman mukaista perusopetusta luokilla 1-9 ja luokkamuoista erityisopetusta pienryhmissä. Koulun tiloissa toimii lisäksi päiväkodin esiopetusryhmä ja iltapäiväkerho.

Alun perin suunnitelmana oli, että rakennetaan alakoulu, mutta rajun väestönkasvun takia päädyttiin yhtenäiskoulu -ratkaisuun. Koulussa on 480 oppilasta (2014) ja rakennukseen mahtuisi 600. Yläluokat kasvavat vaihteittain. Oppilasryhmän koko on keskimäärin 22. Henkilökuntaa on 50.

Rehtori ei enää eriyttäisi takaisin ala- ja yläkouluun: ”Jos koulut toimivat kahdessa rakennuksessa syntyy erillisyyttä, ei yhteisöllisyyttä. Etäisyys rajaa yhteisten toimintojen järjestämistä. Yhteisöllisyys syntyy yhteisten tilojen päivittäisestä käytöstä. Vanttilassa on kyläkoulun tunne vaikka koulu on iso: on soluja, kaikki ovat omassa paikassaan, rehtori tuntee kaikkien kasvot, samoin opettajat”.

Alussa toimintakulttuuria rakennettiin ja yhteisöllisyys luotiin ideariihissä. Sekä erillisyyttä että kohtaaminen sisältyvät toimintakulttuuriin: soluajattelua on ja omia sisäänkäyntejä (esim. ala- ja yläkoulu), mutta ruokala on yhteinen ja lapset kohtaavat ulos mennessään. Erillisiä pihvoja ei ole.

Yhtenäiskoulussa on enemmän resursseja, vaikka oppilasta kohden käytetään vähemmän resursseja kuin pienemmässä koulussa. Koulua johtaa rehtori ja 2 apulaisrehtoria. Alakoulun apulaisrehtorilla on viisi hallinto-/huojennustuntia (tavallisessa alakoulussa olisi korkeintaan 2 hallintotuntia), yläkoulun apulaisrehtorilla on neljän tunnin huojennus, siis neljä hallintotuntia. Espoossa koulu saa yleensä virka-apulaisrehtorin kun oppilasmäärä on 600. Yhtenäiskoulu tuo lisää osaamista, mm. kaksoiskelpoisia opettajia. Tunnit riittävät paremmin, koska luokanopettaja voi myös antaa aineopetusta yläkoulussa (esim. liikunnassa, teknisessä työssä ja kuvataiteessa). Yhtenäiskoulussa voi paremmin käyttää hyödyksi henkilökunnan osaamista ja sen joustavuutta, matkoja eri koulujen välillä ei ole, ja nämä asiat tekevät toiminnasta halvempaa. Koulusta löytyy enemmän asiantuntijuutta (pedagogista, teknistä, erityisasiantuntijuutta).

Yläkoululaiset ymmärtävät, että heidän pitää osata käyttäytyä silloin kun pieniä on lähellä. Yläkoululaisilla ei ole tarvetta pullistella. Yhtenäiskoulussa pitää olla suvaitsevaisuutta erilaisuutta kohtaan.

Yhtenäiskoulun etuna on, ettei oppilaiden tarvitse vaihtaa koulua vuosiluokalta 6 vuosiluokalle 7. Tämä säästää opettajien, oppilashuollon ja vanhempien voimavaroja.

Vanttilan koulussa 90 % vuosiluokalla 7 olevista oppilaista ovat Vanttilan koulusta, noin 10 % tulee muualta. Tämä on etu, kun oppilaat ovat vaikeassa murrosiässä. Yläkoululaiset eivät ole silloin niin tuuliajolla. Vuosiluokan 6 jälkeen luokat sekoitetaan kuitenkin niin, että jokainen oppilas voi saada uuden alun. On hyvä nähdä erilaisia oppilaita ja ihmisiä, kun ympäristö on kuitenkin tuttu ja turvallinen. Muualta tulevat ovat motivoituneempia ja pärjäävät sen takia yleensä hyvin.

Liitteestä 10 löytyy tarkempi raportti Sipoonlahden ja Vanttilan koulun vierailuista.

3.2.4. Yhtenäisen peruskoulun tärkeitä elementtejä

Opetushallituksen teettämässä yhtenäisen perusopetuksen kehittämishankkeessa oli mukana 240 koulua. Hankkeen myötä on nostettu esille yhtenäiselle peruskoululle tärkeitä **onnistumisen elementtejä**.

1. Opetussuunnitelma ja sen vaatimukset

On huolehdittava määrällisesti ja laadullisesti jokaisen oppilaan lakisääteisen opetuksen turvaamisesta.

2. Oppilasryhmien ja luokkien muodostaminen

Ryhmien koosta, koostumuksesta ja toiminnallisuudesta on luotava toimivia kokonaisuuksia ja ylemmillä luokka-asteilla on huomioitava oppilaiden valintojen mahdollistaminen ja turvaaminen.

3. Opettajien koulutus, osaaminen ja halukkuus eri oppiaineiden opettamiseen

Yhtenäisen peruskoulun opettajien osaamista voidaan hyödyntää läpi koko perusasteen. Tällöin opettajan henkilökohtaiset kiinnostuksen kohteet ja vahvuudet ohjaavat rehtoria eri ryhmien opettajia määriteltäessä. Suuremmissa kouluissa on myös helpompi huomioida opettajien erilaiset työmäärään ja opetettaviin oppiaineisiin kohdistuvat toiveet. Yhtenäinen perusopetus mahdollistaa useampien taito- ja taideaineiden virkojen säilymisen ja erikoiskoulutetun opettajan opetuksen entistä varhaisemmassa vaiheessa.

4. Koulun tilat ja välineistö

Yhtenäisessä peruskoulussa hyödynnetään tehokkaasti koulun erityistiloja, kuten laboratorioluokkia ja muita erityisvarusteltuja tiloja.

Perusopetuksen koulujen muuttaminen yhtenäiskouluksi ei aina vaadi uutta rakennusta, vaan olemassa olevaa rakennusta voidaan muokata sopimaan kaikille vuosiluokille. Olemassa olevien tilojen muuttamiseen mennään yleensä alueellisesti muuttuvien ikäluokkakokoisten oppilasmäärien ja siitä johtuvan kouluverkon rakenteellisen muutoksen tarpeen seurauksena. Perusopetuksen tarpeet, niin henkilökunnan kuin oppilaidenkin, ovat hyvin saman tyyppiset alakouluissa ja yläkouluissa. Perusopetuksen opetuksessa oppiaineet ovat yhtenäiset kaikille vuosiluokille ja myös alakouluina toimivissa rakennuksissa on yleensä taito- ja taideaineiden opetukseen vaadittavat erikoistilat. Varustelutasoa voidaan joutua tarkistamaan.

Luonnontieteiden opetuksessa kokeellisen toiminnan tilat löytyvät yläkouluista, kun taas alakouluissa niiden tarve nousee vasta nyt uuden opetussuunnitelman myötä suuremmaksi.

5. Hallinnon ajalliset resurssit

Suuremmissa kouluyhteisöissä mahdollistetaan koulun ylimmän johdon (rehtori ja mahdollinen virka-apulaisrehtori) laajempi ajankäyttö koulutyön pedagogiseen suunnitteluun ja

järjestämiseen. Lisäksi opettajille jää enemmän aikaa opetustyön ja koulun toiminnan kehittämiseen kun opetustyön ulkopuolisen työn määrä jakautuu suuremmalle henkilökunnalle.

6. Erityisopetuksen tehokas käyttö

Erityisopetuksen ja koulunkäyntiavustajien toiminnan suunnittelu voidaan suuremmassa koulussa tehdä tehokkaammin ja erityisopetuksen resurssien kohdistus todellisen tarpeen mukaisesti. Isommissa yksiköissä erityisopetuksessa työskentelee kokoaikaisena useampia alan ammattilaisia, jolloin kollegiaalinen yhteistyö ja jokaisen erityisopetusta antavan opettajan erityisosaamisen käyttö lisääntyy.

7. Oppilashuollon jatkuvuuden hyödyntäminen

Yhtenäisen peruskoulun myötä ehkäistään tiedonsiirron ongelmien muodostumista luokkasteiden välillä. Oppilaisiin liittyvä tieto välittyy heidät tuntevien ihmisten välillä turvallisessa ja tutussa ilmapiirissä. Suurempi yksikkö työllistää myös tukihenkilöstön, jolloin ammatillista apua on lähes joka hetki tarjolla.

8. Henkilöstön hyvinvoinnista huolehtiminen

Laajempi opettajakunta mahdollistaa työmäärän tasaamisen eri opettajien toiveiden mukaisesti. Opettajat tekevät työtä omalla persoonallaan, joten heidän jaksamisensa tai jaksamisen puutteensa heijastuu suoraan opetukseen ja oppilaisiin. Hyvä ja laadukas opetus ja oppiminen on parhaiten turvattu, kun henkilöstön työkykyisyydestä ja -halukkuudesta on huolehdittu (Pietilä & Vitikka, Opetushallitus 2007.)

4. Kauniaisten opetustoimen nykytila

Kauniaisten sivistystoimi tähtää valtuuston strategian mukaisesti siihen, että vuoteen 2016 mennessä Kauniaisten koulut ja päiväkodit ovat metropolialueen edelläkävijöitä, lapset ja nuoret voivat hyvin ja kunnan elävä kaksikielisyys on vahvistunut ja edelleen kehittyvä strateginen suuntaviiva.

Kauniaisten opetustointa kehitetään **KokoHelaGrani**-hankkeen myötä mm. koulutuspalveluiden ja henkilökohtaisten apuvälineiden avulla korkealuokkaiseksi oppimis- ja elämysympäristöksi. Samalla panostetaan opettajiston digiosaamisen kehittämiseen. Pilotoinnin ja kokemusten jakaminen alkaa syksyllä 2014.

Kauniainen osallistuu opetus- ja kulttuuriministeriön kansallisen tulevaisuuden peruskoulutyöhön ja Opetushallituksen kehittämiskouluverkostoon.

- Suomenkielisen opetustoimen keskeisin kehittämiskohde verkostossa on **oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointi**: Kehittämistyön painopisteinä ovat oppimisympäristöjen ja rakenteiden uudistaminen, oppilaiden kasvun ja kehityksen tukeminen sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukeminen, yhteistoiminnallisuus ja yhdessä tekeminen.
- Ruotsinkielisen opetustoimen keskeisin kehittämiskohde verkostossa on **oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointi**: paikallisen kehittämissuunnitelman mukainen toteuttaminen edellyttää panostamista henkilöstön pätevyyteen, kestävään hyvinvointiin ja johtajuuteen. Tavoitteena on kehittää jatkuvaa pedagogista keskustelua/prosessia.

Sivistystoimen sivistyspoliittinen ohjelma tullaan hyväksymään vuoden 2015 alussa. Sen keskeisimmät osat ovat suomenkielisten koulujen tulevaisuusohjelmat ja ruotsinkielisten koulujen Toppkompetens-kehittämissuunnitelmat. Suomenkielinen opetustoimi on osallistunut Opetushallituksen KuntaKesu-koulutukseen ja ruotsinkielinen opetustoimi vastaavaan ruotsinkieliseen Toppkompetens-hankkeeseen.

Kauniainen sijoittui MetrOP-tutkimuksessa (2011) metropolialueen kärkipäähän niin oppilaiden kokeman hyvinvoinnin kuin osaamisenkin suhteen. Kaikille perusopetuksen päättäneille löytyi jatko-opiskelupaikka vuonna 2013 ja tilanne vaikuttaa lupaavalta myös vuonna 2014. Koulujen kielitarjonta ja kansainvälinen yhteistyö on laajaa. Joka neljäs suomenkielisistä oppilaista luokilla 1-6 on kielikylypöppilas ja noin 17 % luokilla 7-9.

4.1 Oppilaat ja opiskelijat

Kauniaisissa opetustoiminta jakaantuu suomenkieliseen ja ruotsinkieliseen opetustoimeen:

- Suomenkielinen ala- ja yläkoulu (yht. 725 oppilasta)
- Suomenkielinen lukio (375 opiskelijaa)
- Ruotsinkielinen ala- ja yläkoulu (yht. 700 oppilasta)
- Ruotsinkielinen lukio (280 opiskelijaa)

Taulukko 1. Oppilasmäärä kouluittain v 2012 – 2014, ennuste 2014–15

Oppilasmäärä	2012 – 13	Perusopetus yht.	2013 – 14	Perusopetus yht.	2014 – 15	Ennuste 8.5.2014
Mäntymäki	370		383		390	
Kasavuori	340	710	343	726	335	725
Lukio	375		375		375	
Suomenkielinen yht.	1085		1101		1100	
Granhult	396		393		403	
Hagelstams	263	659	276	669	297	700
Gymnasiet	280		283		280	
Ruotsinkielinen yht.	939		952		980	
Yhteensä	2024		2053		2080	
Esiopetus					113	
Suomenkielinen					57	
Ruotsinkielinen					56	
Josta ostopalveluna						27

Perusopetuksen oppilasmäärä on viime vuosina kasvanut (taulukko 1). Koulukohtaiset tiedot löytyvät **liitteestä 1**. Tilastokeskuksen väestöennusteiden mukaan 7-, 13- ja 16-vuotiaiden kauniaislaisten määrä kasvaa ajanjaksolla 2015–2040. Ikäryhmät kasvavat tällä ajanjaksolla koko pääkaupunkiseudulla. Kauniaislaisten 7-vuotiaiden ikäluokka kasvaa vuoteen 2030 mennessä 8 prosentilla, 13-vuotiaitten ikäluokka 9 prosentilla ja 16-vuotiaitten ikäluokka 15 prosentilla. Tarkemmat ennusteet löytyvät **liitteestä 2**. Kaupunkitutkimuksen ennusteet saadaan myöhemmin talven 2015 aikana.

Tilastokeskuksen ennusteita ei ole saatavana kieliryhmittäin. Opetushallituksen tekemän ennusteen mukaan ruotsinkielisten 16–21 -vuotiaiden ikäluokka Uudellamaalla laskee 1 785 henkilöstä 1 665 henkilöön ajanjaksolla 2014–2020, mutta sen jälkeen ikäluokka jälleen kasvaa vuoteen 2028 saakka n. 1 780 henkilöön. Kasvu jatkuu todennäköisesti vielä tämän jälkeenkin. Ruotsinkielisen ikäluokan pieneneminen vuoteen 2020 asti tulee todennäköisesti olemaan vähäisempää pääkaupunkiseudulla kuin muualla Uudellamaalla.

Kouluvalinnat yli kuntarajojen

Kauniainen palvelee suuressa määrin myös naapurikuntien asukkaita. Vuonna 2013–14 perusopetuksen oppilaista 27,3 % oli ulkopaikkakuntalaisia (33,5 % suomenkielisessä perusopetuksessa ja 20,7 % ruotsinkielisessä perusopetuksessa), joista suurin osa tulee Espoosta ja suorittaa opintojaan yläkouluissa (taulukko 2).

Vieraspaikkakuntalaisten ottaminen perusopetukseen on toissijaista oppilaaksi ottoa. Kauniainen tekee yhteistyötä Espoon perusopetuksen kanssa kuntarajan läheisyydessä asuvien oppilaiden kohdalla tarjoten toissijaisen oppilaspaikan näillä alueilla asuville peruskouluikäisille oppilaille. Hakeutumista tapahtuu kaikille vuosiluokille, kuitenkin pääsääntöisesti siirtymävaiheessa alakoulusta yläkouluun.

Vuonna 2013 96 kauniaislaista lasta (8 %) kävi peruskouluun muualla kuin kotikunnassaan. Ulkopaikkakunnalla peruskouluun suorittavista suurempi osuus on suomenkielisiä oppilaita, kun ruotsinkielisten osuus on vuositasolla vain noin 5-6 lapsen välillä. Erityisesti Helsingin kaupungin painotettua opetusta antavat koulut, erityispedagogiset koulut, kristilliset koulut ja kielikoulut toimivat vaihtoehtoisena kohteena.

Toiseen asteen koulutukseen on vapaa hakeutuminen koko maassa. Ulkopaikkakuntalaiset saapuvat kaupunkiin lukio-opintojen johdosta. Ulkopaikkakuntalaisten osuus Kauniaisten suomen- ja ruotsinkielisen lukion opiskelijoista oli **lukuvuonna 2012–13** yhteensä noin **69 %** (451). Näistä 451 ulkopaikkakuntalaisesta lukio-opiskelijasta 283 opiskeli suomenkielisessä lukiossa ja 168 ruotsinkielisessä lukiossa. Ulkopaikkakuntalaisten suhteellinen osuus koko oppilaitoksen opiskelijamäärästä kyseisenä lukuvuonna vastasi suomenkielisessä lukiossa 75 % ja ruotsinkielisessä lukiossa 61 % (taulukko 2).

Samana lukuvuonna **2012–13** noin **60 %** (292) kauniaislaisista toisen asteen opiskelijoista opiskeli ulkopaikkakunnilla (kuntakohtainen erittely liitteessä 3). Näistä 292 kauniaislaisesta toisen asteen opiskelijasta 107 opiskeli ammatillisessa toisen asteen koulutuksessa ja 185 lukio-opetuksessa. Kauniaisissa ei järjestetä ammatillista opetusta. Tilastointia ei ole tehty kieliryhmittäin.

Taulukko 2. Perusopetuksen oppilasmäärä koulun ja kotikunnan mukaan 2013–14 sekä lukio-opetuksen oppilasmäärä 2012–13

Oppilasmäärä kotikunnan mukaan 2013 – 14	Kauniainen	Espoo	Kirkko- nummi	Helsinki
Mäntymäki	323	57	1	
Kasavuori	157	184		1
Lukio (2012–13)	92	muista kunnista: 283 (75%)		
Suomenkielinen perusopetus yht	480	241	1	1
%	66,4 %	33,3 %	0,1 %	0,1 %
Granhult	352	41	1	1
Hagelstam	197	100		1
Gymnasiet (2012–13)	108	muista kunnista: 168 (61%)		
Ruotsinkielinen perusopetus yht	549	141	1	2
%	79,2 %	20,3 %	0,1 %	0,3 %
Perusopetus yht	1029	382	2	3
%	72,7 %	27,0 %	0,1 %	0,2 %
Lukio-opetus yht	200	muista kunnista: 451 (69 %)		

Lähde: Valtionosuusjärjestelmä

Luokkakoot

Peruskouluryhmien keskimääräinen ryhmäkoko (2013 – 14) oli kaikissa suomenkielisissä kouluissa 18, Hagelstamskassa 17 ja Granhultissa sekä Gymnasiet Grankulla samskolassa 19. Rinnakkaisluokkien määrä molemmissa alakouluissa oli 3-4, Kasavuoren koulussa 6-7 ja Hagelstamska skolassa 6 kappaletta.

Koulukuljetukset

Kunta on perusopetuslain mukaan velvollinen järjestämään koulukuljetuksen koulumatkan ollessa yli 5 km. Etelä-Suomen alueen perusopetuksen oppilaita viidennes oli vuonna 2013 kuljetusedun piirissä (Etelä-Suomen aluehallintovirasto 2014). Kuntaliiton kouluikkuna-tietokannan (Kuntaliitto

2014) mukaan Kauniaisissa oli vuonna 2013 lyhyemmät koulumatkat kuin missään muualla. Kaikkien kauniaislaisten oppilaiden koulumatkat olivat pituudeltaan alle 3 km vuonna 2013. Kaupungin sisällä ei siis ole koulumatka-korvauksen piiriin kuuluvia koulumatkoja. Pisimmät koulumatkat Kauniaisten sisällä ovat laskennallisesti Mäntymäelle 2,6 km ja Kasavuoren koulukeskukseen 3,1 km. Kauniaisissa on toimiva julkinen liikenne.

Lukioiden hakijamäärät

Kauniaisten lukion hakijoiden määrä on vaihdellut huomattavasti vuosina 2010-2014. GGs:n hakijamäärä on vaihdellut vähemmän, mutta hakijamäärä kasvoi 49 % vuonna 2014 vaikka ikäluokka alueella lievästi pieneni. Molempiin lukioihin hakeneiden oppilaiden alin sisäänpääsykeskiarvo on noussut. Gymnasiet Grankulla samskola -lukioon 2014 hakeneiden oppilaiden sisäänpääsykeskiarvo on korkein kaikkiin muihin ruotsinkielisiin lukioihin verrattuna. Kauniaisten lukion alin sisäänpääsykeskiarvo on myös noussut.

Taulukko 3: Lukioiden aloituspaikat, hakijat ja valitut, sekä alin keskiarvo v 2010-2014

	1-sij. hakijat	Alpat	Alin keski-arvo	Valitut
Kauniaisten lukio				
2010	178	120	8,33	120
2011		120	8	120
2012	98	120	8,17	120
2013	198	120	8,42	120
2014	164	120	8,42	123
Gymnasiet Grankulla samskola				
2006		92	7	89
2007	93	92	7,42	92
2008		92	7,25	92
2009	80	92	7,33	92
2010	97	92	7,58	92
2011	93	92	7,5	92
2012	95	92	7,75	92
2013	88	92	7,42	92
2014	131	88	8	88

4.2. Henkilökunta

Taulukko 4. Koulujen vakanssit v. 2015

Henkilökunta 2014	Rehtori, sihteeri	Vahti- mestari)	Oppilas- huolto	Avustajat (**)	Luokan- opettajat	Lehtorit	Erytys- opettajat/ Erytys- luokka- opettajat	S2- opettaja	Opot	Tunti- opettajat (vakinaiset, pää- ja sivu- toimiset)	Mikrotuki- henkilö	Yhteensä
<i>Suomenkielinen opetus</i>	6	6,5	4	19	18	44	4	1	1	20	1	124,5
Hallinto			4								1	5
Mäntymäki	2	3		13	18		3	1		7		47
Kasavuori	2	3,5		4		24	1		1	6		41,5
Lukio	2					20				7		29
Kouluk.avustaja muualla				2								2
<i>Ruotsinkielinen opetus</i>	6	5,5	4	13	21	37	9	0	1	32	0	128,5
Hallinto			4									4
Granhult	2	2,5		10	21		4			11		50,5
Hagelstam	2	3		3		21	4			11		44
Gymnasiet	2					16	1		1	10		30

*) Kasavuoreissa 0,5 irtaimistonhoitajaa ja Hagelstamskassa 0,5 irtaimistonhoitajaa

***) IP-toiminnan ostopalvelusopimuksen takia 7 avustajan vakanssia täyttämättä Mäntymäen koulussa v2014-15

4.2.1 Vakanssit ja henkilökuntamäärä

Koulujen henkilöstön kokonaismäärässä ei tapahtunut muutoksia vuonna 2013. Ruotsinkieliseen lukioon on perustettu terveystiedon ja psykologian lehtorinvirka 1.8.2013 alkaen. Opettajistosuunnitelma suomenkielisten koulujen osalta lukuvuodelle 2014–15 on hyväksytty. Sen myötä on perustettu kolme vakanssia nostamatta henkilöstömääriä.

Ruotsinkielisten koulujen yhteiseen oppilashuoltohenkilöstöön liittyvää kustannusjakoa muutettiin vuonna 2013 ja Mäntymäen koulussa aloitti vuoden 2014 alussa uusi koulukuraattori. Näin ollen kaupungin oppilashuollon mitoitukset täyttää koulujen osalta uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain vaatimukset kun jokaisessa kouluyksikössä on nyt kuraattori, psykologi ja terveydenhoitaja. Kauniaisissa oli 550 oppilasta kuraattoria ja psykologia kohden vuonna 2014. Uudellamaalla oli vastaavasti 1 125 oppilasta/1 psykologi ja 830 oppilasta/1 koulukuraattori vuonna 2010–2011.

Taulukossa 4 esitetty opettajisto on kirjattu pääkoulun mukaan. Osa opettajista työskentelee kuitenkin sekä perusopetuksen koulussa että lukiossa 8 (kts. 4.2.4.). Tuntiopettajiin kuuluu myös sellaisia opettajia, jotka opettavat vain joko osan lukuvuotta tai lukuvuoden aikana ainoastaan vähäisen vuosiviikkotuntimäärän. Tarkempia tietoja vakansseista löytyy talousarvion vakanssilistalta.

Päälouottamusmiehen tehtävistä aiheutuvat kustannukset on kirjattu ruotsinkielisen lukion kohdalle ja ne vastaavat 10 vuosiviikkotuntia. Sekä suomen- että ruotsinkielisten koulujen iltapäivätoiminta on ulkoistettu syksystä 2014 lähtien. Suomenkielinen iltapäivätoiminta on aiemmin toteutettu koulun oman henkilökunnan työnä. Kaikki muutokset on tehty luonnollisen poistuman yhteydessä. Koulunkäynti-avustajien vakanssit näkyvät kuitenkin vielä yllä olevassa taulukossa suomenkielisen opetuksen kohdalla.

4.2.2 Kelpoisuus

Opetustoimelle annetussa kelpoisuusvaatimukset määrittävässä asetuksessa on säädetty, että luokanopetusta on kelpoinen antamaan henkilö, joka on suorittanut kasvatustieteellisen alan tutkinnoista ja opettajankoulutuksesta annetun asetuksen (576/1995) mukaisen maisterin tutkinnon ja mainitussa asetuksessa tarkoitetut peruskoulussa opetettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot sekä vähintään 35 opintoviikon laajuiset opettajan pedagogiset opinnot tai joka on suorittanut kasvatustieteellisistä tutkinnoista ja opinnoista annetun asetuksen (530/1978) mukaisen kandidaatin tutkinnon sekä edellä mainitut opinnot tai joka on suorittanut peruskoulussa opetettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot ja jolla on muu kuin 12 päivänä lokakuuta 1984 annetun peruskouluasetuksen (718/1984) 102 §:n 2 momentissa säädetty aineenopettajalta tämän asetuksen mukaan vaadittava kelpoisuus.

Aineenopetusta on kelpoinen antamaan henkilö, joka on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon ja vähintään 35 opintoviikon laajuiset aineenopettajan koulutukseen kuuluvat opetettavan aineen opinnot opetettavissa aineissa tai yliopiston antaman todistuksen mukaan niitä vastaavat opinnot sekä vähintään 35 opintoviikon laajuiset opettajan pedagogiset opinnot. Rehtoriksi on kelpoinen henkilö, jolla on ylempi korkeakoulututkinto, asianomaisen koulutusmuodon opettajan kelpoisuus, riittävä työkokemus opettajan tehtävissä sekä Opetushallituksen hyväksymien perusteiden mukainen opetushallinnon tutkinto, vähintään 15 opintoviikon laajuiset yliopiston järjestämät opetushallinnon opinnot tai muulla tavalla hankittu riittävä opetushallinnon tuntemus.

Opettajanrekrytointi on Kauniaisissa onnistunut hyvin ja opettajien kelpoisuusaste on noussut viime vuosina, vaikka ruotsinkielisiin kouluihin Etelä-Suomessa on vaikeata rekrytoida kelpoisia opettajia. Suomenkielisiin kouluihin on kevään 2014 aikana palkattu kolme luokanopettajaa, neljä aineenopettajaa ja kolme lehtoria. Ruotsinkielisiin kouluihin on palkattu neljä luokanopettajaa, kaksi lehtoria ja oppilaanohjaaja. Kaikki uusiksi opettajiksi rekrytoidut ovat täyttäneet opettajan virkaan asetetut kelpoisuusvaatimukset. Kelpoisuusvaatimukset täyttävien opettajien osuus on syksystä 2014 virkojen osalta 98 % Mäntymäen koulun osalta, 95 % Kasavuoren koulun osalta ja 97 % Kauniaisten lukion osalta sekä 85 % Granhultsskolanin, 94 % Hagelstamska skolanin ja 95 % Gymnasiet Grankulla samskolanin osalta.

Mäntymäen koulun luokanopettajista kahdeksalla on kaksoiskelpoisuus (luokanopettaja ja perusopetuksen aineopettaja) ja heistä kuusi on virassa. Lisäksi kaikilla kolmella erityisopettajalla on kaksoiskelpoisuus. Granhultsskolan luokanopettajista neljällä on kaksoiskelpoisuus: suomen kielessä, englannin kielessä ja 2 liikunnassa.

Kaksoiskelpoiset opettajat voivat toimia aineopettajana perusopetuksessa. Heidän merkityksensä on suuri, kun suunnitellaan vuosiluokkien 4-7 opetusta sellaisten oppiaineiden osalta, joiden vuosiviikkotuntimäärä on alhainen. Kaksoiskelpoisten opettajien avulla koulun tarve tuntiopettajiin vähenee.

Yhtenäiskouluun siirtyminen ei edellytä kaksoiskelpoisia opettajia, koska opetuksessa voidaan käyttää sekä luokan- että aineopettajia joustavasti. Luokanopettajien ja aineopettajien joustava käyttö yksittäisten aineiden opetuksessa ei muuta sitä peruskäytäntöä, jossa luokanopettajien ensisijainen tehtävä on toimia luokanopettajana vuosiluokkien 1-6 opetuksesta ja aineopettajat opettavat vuosiluokilla 7-9.

4.2.3 Eläkepoistuma

Suomenkielisissä kouluissa on vuonna 2014 10 henkilöä 62–67 ikävuoden välillä: 4 lukiossa, 5 Kasavuoren- ja 1 Mäntymäen koulussa. Nämä ovat lehtoreita, tuntiopettajia tai oppilashuoltohenkilökuntaa. Ruotsinkielisissä kouluissa on vuonna 2014 5 henkilöä 62–67 ikävuoden välillä: 2 lukiossa ja 3 Granhultin koulussa. Nämä ovat koulusihteereitä, lehtoreita ja muita opettajia.

4.2.4 Yhteiset opettajat

Taulukko 5. Koulujen yhteiset opettajat

Yhteiset vuosiviikkotunnit lukuvuonna 2013-2014 (ensimmäisenä mainittu on pääkoulu)	
Kasavuori-Mäntymäki	13
Lukio- Kasavuori	7
Kasavuori-Lukio	52,75
Hagelstam-Mäntymäki	6
Hagelstam-Kasavuori	2
Hagelstam-Granhult	24
Hagelstam-GGs	49

Kasavuoren koulun opettajista neljällä oli lukuvuonna 2013–2014 opetustunteja Mäntymäen koulussa. Yhteisiä opettajia oli ruotsin kielessä, teknisessä työssä, tekstiilityössä ja saksan kielessä. Kuudella Kasavuoren opettajalla oli tunteja Kauniaisten lukiossa ja he opettivat terveystietoa, historiaa ja yhteiskuntaoppia, biologiaa ja maantietoa, liikuntaa sekä yksi antoi erityisopetusta. Lisäksi yläkoulun oppilaanohjaaja järjesti lukion turva- ja kilpavalmennuskurssit. Yläkoulun opettajat hoitavat myös lukion luokkasijoituksia ja valvontavuoroja.

Kauniaisten lukion opettajista kaksi opettaa Kasavuoren koulussa (ranska ja UO-uskonto).

Hagelstamska skolanin opettajista kahdella on opetustunteja tekstiilitaidossa ja teknisessä työssä Granhultsskolanissa ja kuudella liikunnassa, yhteiskuntaopissa, englannin kielessä, kuvaamataidossa ja ranskan kielessä Gymnasiet Grankulla samskolanissa. Hagelstamskan opettajista kahdella on opetustunteja historiassa ja kuvaamataidossa Mäntymäen ja Kasavuoren koulun kielikylpyopetuksessa.

Liitteestä 4 löytyy tarkemmat tiedot opettajien yhteisistä viikkotunneista.

Yhteisten opettajien tarve ja käyttö vaihtelee suuresti lukuvuosittain. Yläkoulun opettajista seitsemän opettavat myös lukiossa v 2014–15. Tänä vuonna ei ole yhtään yhtenäistä opettajaa Kasavuoren ja Mäntymäen välillä.

4.3. Tuntijako ja opetussuunnitelma

Valtioneuvosto antoi 28.6.2012 asetuksen perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta. Kauniaisten suomenkielisen ja ruotsinkielisen perusopetuksen koulut valmistelivat yhteistyössä paikallista tuntijakoa syksystä 2013 lähtien. Tuntijakoa suunniteltiin uusien opetussuunnitelman perusteiden mukaan yhtenäisen perusopetuksen toiminta-periaatteita noudattaen.

	<u>kaikille yhteiset</u>	<u>vapaaehtoiset kielet</u>	<u>YHT.</u>
<i>Suomenkieliset koulut</i>	236vvt (sis. B1, 9vvt)	14vvt (A2 ja B2)	250vvt
<i>Ruotsinkieliset koulut</i>	244 vvt		244vvt

Suomenkielisen ja ruotsinkielisen perusopetuksen tuntijaot eivät ole kulttuurisista ja kielellisistä syistä identtisiä. Molemmilla kieliryhmillä on valtioneuvoston asetuksen mukaan (28.6.2012) 222 viikkovuosituntia (vähimmäismäärä). Kauniaisten ruotsinkielisessä perusopetuksessa tarjotaan yhteensä 244 vvt ja suomenkielisessä perusopetuksessa oppilaiden valinnoistaan riippuen 236-250 vvt.

Kieliohjelma Kauniaisten perusopetuksessa

	Suomenkieliset koulut	Ruotsinkieliset koulut	Kielitarjonta
A1, pakollinen x		x	Finska (ru-koulut) EN, RU, SA (su-koulut)
A2, vapaaeht.	x	x	EN, TY (ru-koulut) EN, RU, SA (su-koulut)
B1, pakollinen x			RU (su-koulut)
B2, vapaaeht.	x	x	FRA, ES, RY, TY (ru-koulut) RA, SA, VE (su-koulut)

Ruotsinkielisissä kouluissa A1-finska alkaa 2. luokalla. Vapaaehtoiset A2-kielet alkavat 4. luokalla. Suomenkielisissä kouluissa A1-englanti ja kielikyöpyruotsi alkavat 1. luokalla. Vapaaehtoiset A2-kielet alkavat 4. luokalla.

Suomenkielisessä perusopetuksessa on B1-kieltä (toinen kotimainen/ruotsi) on yhteensä 9vvt. B1-kieltä ei opeteta ruotsinkielisissä kouluissa. Vapaaehtoisen B2-kielen opetus alkaa 8. luokalla molemmissa kieliryhmissä ja se lasketaan valinnaisaineisiin.

Suomenkielisen opetuksen tuntijaossa A2 on vapaaehtoinen kieli ja se voi olla yksi oppilaan valinnaisaineista. B2-kieltä opiskellaan aina valinnaisaineena. B1-kieli on pakollinen aine niille oppilaille, jotka eivät ole opiskelleet ruotsia A-kielenä. Ruotsinkielisten koulujen kielitarjonta on vallalla olevan ruotsinkielisen opetuksen toimintatavan mukainen, mikä helpottaa koulusta toiseen siirtymistä yli kuntarajojen. Ruotsinkielisten peruskoulujen oppilaiden tuntijaonmukainen opetusmäärä vuosiluokilla 1-9 on aina yhteensä 244vvt. Suomenkielisten koulujen oppilaiden kokonaistuntimäärä vaihtelee kielivalinnoista ja valinnaisaineista riippuen. Vähimmillään vuosiluokkien 1-9 opetuksen yhteenlaskettu tuntimäärä on 236vvt ja enimmillään 250vvt. Suurimmalla osalla oppilaista opetusmääräksi muodostuu n. 240vvt.

Opetushallitus vahvisti uudet perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet 22.12.2014. Paikalliset opetussuunnitelmat valmistellaan siten, että niiden mukaiseen opetukseen siirtyminen voidaan aloittaa syksyllä 2016. Uudet perusteet korostavat oppimisen iloa ja oppilaiden omaa aktiivista roolia. Tärkeitä ovat vuorovaikutustaidot, yhdessä tekeminen ja kasvaminen kestävään elämäntapaan. Tulevaisuuden haasteisiin vastataan laaja-alaista osaamista vahvistamalla (kts. myös luku 2.2.).

4.4. Kustannukset

Taulukko 6. Kustannukset/oppilas/koulu tilinpäätöksen 2013 mukaan

Kustannukset/oppilas TP2013	Henkilöstömenot	Oppilas-kohtaiset menot	Sisäiset menot	Yhteensä
Suomenkielinen opetus				
Mäntymäki	5112	578	2189	7879
Kasavuori	6813	811	2100	9724
Lukio	5346	460	2160	7966
Ruotsinkielinen opetus				
Granhult	5260	639	2675	8574
Hagelstam	7220	1116	3089	11425
Gymnasiet	5674	979	2812	9465

Vuonna 2013 valtionosuuden **oppilaskohtainen yksikköhinta** oli lukioissa **6 704,40 euroa** ja **perusopetuksen perushinta 7 519,50 euroa**. Perusopetuksen oppilaskohtaiset nettokustannukset (n. 9 500 €) ylittivät Kauniaisissa koko maan keskiarvon (n. 8 500 €) vuonna 2012. Lukio-opetuksen opiskelijakohtaiset kustannukset (n. 8 400 €) ylittivät myös koko maan keskiarvon (n. 7 000 €). Espoon vastaava luku oli n. 6 900 €. Koulukohtaiset tiedot vuonna 2013 on esitetty taulukossa 5.

Kustannustaso oli Espoossa melkein yhtä korkea perusopetuksessa kuin Kauniaisissa. Kiinteistö- sekä kuljetuskustannukset ovat Kauniaisissa muihin kuntiin verrattuna alhaiset. Suuri osa menoista kuluu opetuksen ja oppilashuollon kustannuksiin. Esimerkiksi Kauniaisten oppilashuolto on hyvin resursoitu (kts. 4.2.1). Ruotsinkielisten koulujen kustannukset ovat korkeammat kuin suomenkielisten. Tämä on yleistä myös muissa kaksikielisissä kunnissa kuten Espoossa ja Kirkkonummella. (EKKV-selvityksen sivistystoimen raporttiluonnos). Suomen- ja ruotsinkielisten koulujen kustannuserojen syynä on useita eri tekijöitä, joiden vaikuttavuus vaihtelee paikallisten olosuhteiden mukaisesti. Ruotsinkielisellä opetuksella on yleensä *pienempi volyyymi*, jonka myötä koulut ja ryhmäkoot ovat usein pienempiä kuin suomenkielisessä opetuksessa. Kirkkonummella vuonna 2011 tehty selvitys vahvistaa volyymitekijän ja ikäluokkakasvun vaikuttavuutta: suuremmat oppilasmäärät kasvattavat kustannustehokkuutta suomenkielisissä kouluissa.

Kustannustasoa nostavat myös *kalliimmat oppimateriaalit*, usein *pidemmät koulumatkat* sekä *toisen kotimaisen kielen varhainen opetus ruotsinkielisissä kouluissa*. Ruotsinkielisissä kouluissa opetellaan suomea vaihtoehtoisesti toisena kotimaisena tai äidinkielenomaisena opintokokonaisuutena viimeistään 3.vuosiluokalla ja englantia viimeistään 5. vuosiluokalla. Suomenkielisissä kouluissa toisen kotimaisen kielen opiskelu alkaa myöhemmin vasta 7. vuosiluokalla (vuodesta 2016 eteenpäin aikaistuu 6. vuosiluokalle). Ruotsinkieliset koulut integroivat suuremmassa määrin erityisoppilaita kuin suomenkieliset koulut. Tämä lisää pienryhmien ja avustajien tarvetta ja kustannuksia. Erityisopetuksen kokonaiskustannukset ovat integroitaessa yleensä matalammat kuin jos palvelu ostetaan muualta. Yksilölliset tarpeet ja kustannukset vaihtelevat kuitenkin hyvin paljon näissä tapauksissa. Muualta ostetusta erityisopetuksesta aiheutuvat kustannukset maksetaan hallinnon kustannuspaikalta. Paikallisia kustannuseroja tuovat erityisesti *kiinteistö kustannusten erot* sekä *opettajien ikärakenne*, joka heijastuu suoraan opetuksen kustannuksiin opettajien palkkojen myötä.

Tarkempia kustannustietoja on löydettävissä vuoden 2013 tilinpäätöksestä

Taulukko 7. Toimintakate talousarviossa 2013, 2014 ja 2015 sekä tilinpäätöksessä 2013

Toimintakate	TA2013	TP2013	TA2014	TA2015
Suomenkielinen opetus	8512678	8303220	8775066	8665505
Hallinto	217121	183611	180083	400310 *)
Mäntymäen koulu	2936066	2923679	3086315	2945495
Kasavuoren koulu	3263651	3223915	3316003	3224775
Kauniaisten lukio	2891426	2914267	2945863	2881225
Muu koulutoimi	409313	262913	400802	429700
Svenskspråkig undervisning	8777729	8517865	8936992	8820210
Förvaltning	130809	126441	134818	316780 *)
Granhultsskolan	3457068	3377152	3523448	3320589
Hagelstamska högstadiet	3150304	3033387	3268342	3188380
Gymnasiet Grankulla samskola	2483830	2485266	2558384	2511020
Övrig skolverksamhet	354886	305375	366000	469441

*) oppilashuolto siirrettiin kouluista hallintoon 1.1.2015

Valtionosuusjärjestelmän uusimisen vuoksi Kauniaisten tulot sivistystoimen osalta alustavasti vähenevät tulevina vuosina noin 2-3 prosentilla vuodessa. Vuoteen 2015 mennessä talousarvion kehys vähenee tämän vuoden talousarviosta alustavasti noin 190.000–195.000 eurolla sekä suomen- että ruotsinkielisen opetustoimen osalta, eli 2,2 prosentilla. Valtion julkisen talouden kestävyysvajeen aiheuttaman tehokkuusvaatimuksen myötä myös toisen asteen koulutuksen rahoitus tulee kohtaamaan menosäästöjä tulevaisuudessa.

Valtioneuvosto on alustavasti päättänyt supistaa noin 15–20 % lukio-opetuksen rahoitusta vuosien 2014–2017 aikana. Lukio-opetuksen yksikköhinta laskisi nykyisestä 6 000 eurosta (2015) 5 000 euroon vuonna 2016–17. OKM:n ennakkotiedon mukaan rahoitus on vuonna 2017 90,6 % suhteessa tasoon 2014, mutta tässä arviossa kaikki ei ole vielä huomioitu. OKM toimittaa täsmennyksen kunnille huhtikuussa 2015.

Koko opetustoimen osalta (perusopetus ja lukio molempien kieliryhmien osalta) nettokustannukset/oppilas laskee talousarvion mukaan 9 139 eurosta vuonna 2014 8 688 euroon vuonna 2015.

4.5. Kiinteistöt

Suomenkielisessä opetustoimessa on suunnitteilla investointeja sekä Mäntymäen koululla että Kasavuoren koulukeskuksessa. Kasavuoren koulun hankesuunnitelma hyväksyttiin syksyllä 2014. Hankesuunnitelman mukaan Kasavuoren koulukeskuksen talotekniikkaa ja tiloja ajanmukaistetaan henkilöstö-, opetus- ja työskentelytilojen puutteellisuuksien korjaamiseksi. Suunnitellussa Kasavuoren koulun lisärakennuksessa on 640 m² ja 6 opetustilaa á 60 m², mutta samalla poistuu 3 nykyistä opetustilaa, kun henkilöstön tiloja ja yhtä luokkatilaa laajennetaan. Kustannus on investointisuunnitelman mukaan noin 2,74 milj. euroa, mutta sen jälkeen Kasavuoren koulukeskuksen hankesuunnitelmassa remontin kokonaishinnaksi on arvioitu 3,44 milj. Mäntymäen koulun hankesuunnitelma tullaan hyväksymään vuoden 2015 aikana. Mäntymäen investoinnit liittyvät ruokalan laajennukseen ja hallintotilojen saneeraukseen. Hinta-arvio on investointisuunnitelman mukaan 1 milj. euroa. Tarkempi hinta-arvio kirjataan hankesuunnitelmaan. Aikataulullisesti Kasavuoren hanke on ajoitettu vuosiin **2015–16** ja Mäntymäen vuoteen **2017** (taulukko 8).

Taulukko 8. Opetustoimen investoinnit, investointisuunnitelma TA 2015, 1 000 €. Hankesuunnitelmien arviot voivat tästä vaihdella.

1 000 €	2015	2016	2017	2018	2015–19
Mäntymäen koulu					
Hallintotilojen saneeraus ja ruokalan laajennus monitoimitilaksi, hankesuunnittelu			1000		1000
Kasavuoren koulukeskus					
Talotekniikan ja tilojen ajanmukaistaminen C- ja D-käytävät, sekä opettajan huoneet	1000	1740			2740
Svenska skolcentrum					
Lukion laajennusosa, lukusali, työtilat opettajille (mediateekki)					
Oppimiskeskus, yläkoulu					
Liikuntatilan saneeraaminen			850		850
Fysiikka- ja kemialuokkien uudistaminen, H-osa		180			180

Ruotsinkielisessä opetustoimessa on suunnitteilla investointeja Svenska skolcentrumissa. F- ja G-osien saneeraus valmistui syysyksi 2014. Tulevina vuosina käynnistetään liikuntatilan, H-osan ja lukion lisärakennuksen (aiemmin Mediateekin) hankesuunnittelu investointisuunnitelman mukaan. Nämä hankkeet yhdistetään kevään 2015 aikana ja tarveselvitykset päivitetään lukiostrategian laatimistyön yhteydessä. Kevään aikana laaditaan myös lukiostrategia vastaamaan uutta järjestäjäverkostoon liittyvää lakia ja opetus- ja kulttuuriministeriön ohjeita (kts myös 5.4.1). Hagelstamska skolanin oppimiskeskuksen suunnittelua ei ole investointisuunnitelmassa ajoitettu (taulukko 8). Granhultsskolanilla ei ole investointitarpeita. Koulu on saneerattu alakoulun tarpeita varten vuonna 2003.

Liitteeseen 6 a on koottu lisätietoja koulujen hankesuunnitelmista ja niiden toteuttamisesta.

Tilojen käyttö

Kasavuoren koulukeskuksessa on yleisluokkatiloja yhteensä 34. Tiloista yhdeksän on kooltaan 64m² ja viisi luokkaa on kokoa 57m². Loput opetustilat ovat 32m²-99m² ja kutakin näistä on määrällisesti 1-3 (taulukko 9, liite 6 b). Taito- ja taideaineluokkia on seitsemän. Liikuntasaleja on kaksi, joista toinen toimii myös juhlasalina. Kirjastolle on oma tila, jonka yhteydessä on myös opetustilana käytetty kokoustila. Kasavuorella on auditorio, joka on pääsääntöisesti lukion käytössä. Koulun monitoimitilassa on ruokala, jossa ruokaillaan kahdessa vuorossa.

Henkilökunnan tilassa on työpisteitä ja keittiönurkkaus. Hallinnon siivessä sijaitsevat lukion rehtorin kanslia, yksi kokoushuone (muunnettu toisesta rehtorin kansliasta) sekä kaksi sihteerien kansliaa. Oppilashuoltohenkilöstölle (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja) ja lukion opinto-ohjaajalle ja yläkoulun erityisopettajille on jokaisella oma vastaanottohuone.

Lukuvuonna 2013–14 pääsääntöisesti lukion käytössä oli Kasavuoren yleisluokkatiloista 20 (42m², 5 x 50-57m², 10 x 60-64m², 71m², 77m², 99m², aud) yhteensä 1185m² sekä auditorio ja kuvaamataidonluokka. Tilojen käyttöaste oli koko vuoden osalta 67 %. Abituriennäytöksen ollessa koulussa tilojen käyttöaste oli 72 %. Yläkoulu oli pääkäyttäjänä 24 luokkatilassa (4 x 32-39m², 3 x 48-51m², 4 x 57m², 4 x 64m², 71m², mu/ku/tn/ts/ko/neu) yhteensä 849m² sekä taito- ja taideainetilat. Tilojen käyttöaste oli 73 %. Liikuntasaleja käyttivät molemmat koulut.

Kasavuoren kiinteistössä on yhteensä 9286m², josta lukion osuus on 50 % (4643m²), yläkoulun 45 % (4179m²) ja keskuskeittiön 4% (371m²) ja nuorisotoimen 1% (93m²). Lukion maksaa kiinteistöstä 536 500€/v, yläkoulu 482 900€/v. Sisäinen vuokra tulee lisärakennuksen ja korjauksen takia nousemaan merkittävästi, 1 003 700 eurosta arvion mukaan n 1 203 700 euroon.

Kasavuoren koulukeskuksen tilojen käytössä haasteen tuottaa yleisluokkien kokojen suuret erot. Yleisluokkia on yhteensä 34 ja niiden koot vaihtelevat 32m² ja 99m² välillä. Lukion pakollisten oppiaineiden opetusryhmien koon kasvattaminen vaatisi useampia samankokoisia ja suurehkoja tiloja. Vaikka lukiolla on käytössään suurin osa isoista luokkatiloista, vaikeuttavat pienemmät tilat tilakäytön suunnittelua huomattavasti kurssimuotoisessa opetuksessa. Perusopetuksessa tätä ongelmaa ei ole, sillä opetuksen ja opetusryhmien joustavuus vaatii erilaisia ja erikokoisia luokkatiloja. Kasavuoren koulukeskuksen suunniteltu investointi (3 opetustilaa á 60 m²) ei vastaa lukion opiskelijamäärän kasvattamistarvetta.

Mäntymäen koulussa on yleisluokkia 27, joista viisi 61m², 16 on 57m² ja viisi 44m² sekä yksi 26m² (kts. taulukko 9). Pienryhmätiloja on neljä. Koulussa on yksi liikuntasali, jonka voi jakaa kahteen liikuntatilaan väliseinällä. Taito- ja taideaineille on omat tilat. Ruokaloita koulussa on kaksi ja ruokailu tapahtuu kolmessa vuorossa. Kirjaston lisäksi koulussa on oppilashuoltohenkilöstölle (kuraattori, psykologi ja terveydenhoitaja) kullekin oma vastaanottohuone. Henkilökunnan kahvitila on hallintosiivessä ja sen yhteydessä on koulusihteerin ja rehtorin kansliat. Työskentelytiloja henkilökunnan tiloissa ei ole.

Mäntymäen kiinteistössä opetustilojen käyttöaste jää alhaiseksi (60%/25 yleisluokkaa), sillä luokanopettajilla on kullakin oma luokahuone ja käyttämättömiä opetustiloja onkin muutettu kokoustiloiksi, jotka toimivat myös opettajien työskentelytiloina.

Taulukko 9: Opetustilat 2014

OPETUSTILAT (OT)				
Kasavuoren koulukeskus Oppilaita yht. 715			Mäntymäki Oppilaita yht. 390	
OT	Määrä	m² yht.	Määrä	m² yht.
26m ²			1	26
32m ²	1	32		
36m ²	1	36		
38m ²	1	38		
39m ²	1	39		
42m ²	1	42		
44m ²			5	220
48m ²	1	48		
50m ²	3	150		
51m ²	1	51		
56m ²	2	112		
57m ²	5	285	16	912
60m ²	2	120		
61m ²			5	305
62m ²	2	124		
64m ²	9	576		
71m ²	2	142		
77m ²	1	77		
99m ²	1	99		
YHT	34	1971	27	1463
Musiikki	1	82	1	111
Kuvaamataito	2	169	1	75
Tekstiilityö	1	93	1	93
Tekninen työ	1		1	247
Liikunta	2		1	491
Kotitalous	2			
Pienryhmätila			4	66
OPO/ERO	4			
Tietokonetila	1	58	1	83
Auditorio	1	164		
Kirjasto	1		1	100
YHT	14	566	11	1266
Opetustilat yht.	48	2315	38	2729

Lukuvuonna 2013-2014 yleisluokista opetuskäytössä oli 22, erityisopettajilla oli omat tilat (yhteensä kolme luokkahuonetta). Taito- ja taideaineiden luokkien käyttöaste oli 44%, liikuntasalin 110% (salia jaetaan kahtia).

Mäntymäen koulun kiinteistössä on yhteensä 4000m², josta koulu on käyttänyt 99% (3944m²) ja Sansinpellon päiväkotia 1% (56m²). Koulu maksaa vuosivuokraa kiinteistöstä 608 560€. Sisäinen vuokra tulee ruokalan lisärakennuksen ja henkilöstön tilojen laajennuksen takia nousemaan arvion mukaan 621 600 eurosta 746 600 euroon.

5. Aloite yhtenäisestä peruskoulusta

Luvussa käsitellään suomenkielisen opetustoimen aloitetta yhtenäisestä peruskoulusta (5.1.) ja ruotsinkielisen opetustoimen näkemystä asiasta (5.2.).

5.1.1. Perusopetus

5.1.2. Suomenkielisen opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan käsittely

Suomenkielinen opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta kävi 7.4.2014 (§23) keskustelua suomenkielisen opetustoimen aloitteesta yhtenäisestä peruskoulusta. Tavoitteena oli ala- ja yläkoulun välisen nivelvaiheen poistuminen, oppilaan oppimisen ja kehityksen jatkumo, oppilaan ehyt koulupolku sekä aineenopettajien ja luokanopettajien joustava hyödyntäminen. Nähtiin, että opetussuunnitelmatyö ja tulevaisuusraportti tukevat uudistusta.

Yhdistymisen kohteena olisivat alkuperäisen aloitteen mukaan Mäntymäen peruskoulu ja Kasavuoren peruskoulu. Valmistelun päämääränä oli, että perustettavalla yhtenäisellä peruskoululla olisi yhteinen hallinto ja opettajakunta ja siihen kuuluisi vuosiluokat 1-9. Yhtenäisen peruskoulun toiminnan olisi tavoitteiden mukaan aloitettava 1.8.2016. Aloitteen toisena päämääränä oli koulurakennusten käyttäjien vaihdon toteuttaminen: Kauniaisten lukion siirtyminen Mäntymäelle ja Mäntymäen koulun siirtyminen Kasavuoren koulukeskukseen. Koulujen vaihto tehtäisiin korjaustöiden sallimassa aikataulussa ja pääosin kustannusneutraalisti. Valmistelu lautakunnalle kuvataan tarkemmin liitteessä 7 a ja 7 b.

Koulujen henkilökunnalle järjestettiin seuraavat tiedotustilaisuudet:

- 19.3.2014 peruskoulujen johtoryhmät
- 24.3.2014 Mäntymäen henkilökunta
- 1.4.2014 Kasavuoren henkilökunta (pääsääntöisesti osallistujina lukion opettajia, ya-opettajat osallistuivat kiinnostuksen ja mahdollisuuden mukaan)

Lautakunta päätti 7.4.2014 (§23), että aloitetta valmistellaan ja että yhtenäisestä peruskoulusta ja koulurakennusten käyttäjien vaihtamisesta pidetään Mäntymäen koulussa asukasilta 15.4 ja että nuorisovaltuusto käsittelee asian 5.5.

Lautakunnan toinen käsittely piti olla 23.4.2014. Kaupunginhallitus kuitenkin päätti 15.4.2014 (§92) asettaa työryhmän selvittämään ja valmistelemaan yhtenäisen peruskoulun perustamista ja lukioiden toimintaedellytysten ja yhteistyön kehittämistä.

Suomenkielisen perusopetuksen huoltajille järjestettiin lautakunnan päätöksen mukaisesti (7.4.2014 23 §) kuulemistilaisuus 15.4.2014 yleisötilaisuuden ”Mistä on hyvät koulut tehty?” jälkeen. Tilaisuuden kutsu lähetettiin huoltajille Wilman kautta. Tilaisuudessa yhtenäisen peruskoulun visiota esitteli opetuspäällikkö ja lautakunnan puheenjohtaja. Tilaisuutta ennen tuli kaupunginhallitukselta ohjeistus, ettei tilakysymystä saa käsitellä.

Lautakunta kävi 27.4.2014 asiasta keskustelua muiden asioiden (§36) alla ja totesi omalta osaltaan, että yhtenäisen suomenkielisen peruskoulun selvitystyö tulisi suorittaa eri ratkaisuvaihtoehdoilla ottaen huomioon eri vaihtoehtojen vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Lautakunta toivoi yksimielisesti, että selvitystyössä ei etukäteen rajattaisi esimerkiksi suomenkielisen opetustoimen tilakysymyksiä pois. Lisäksi lautakunta toivoi, että työryhmä kuulisi suomenkielistä opetus- ja varhaiskasvatuslautakuntaa vielä kevään 2014 aikana.

Nuorisovaltuusto käsitteli yhtenäisen peruskoulun aloitetta kokouksessaan 5.5. Nuorisovaltuuston jäsenten mielestä idea kuulosti hyvältä. Yhdellä jäsenellä oli hyviä omia kokemuksia yhtenäiskoulusta.

5.1.3. Kaupunginhallituksen työryhmän kuuleminen

Kaupunginhallitus perusti 15.4. työryhmän, joka on kuullut rehtoreita ja opetuspäällikköä 6.5.2014.

Työryhmä kuuli *suomenkielisen perusopetuksen johtoa*: rehtori Jarmo Rantaa Mäntymäen koulusta, rehtori Riitta Rekirantaa Kasavuoren koulusta ja opetuspäällikkö Sari Aarniokoskea 6.5.2014. Opetuspäällikkö ja rehtorit esittivät yhtenäisen perusopetuksen suunnitelman (liite 8 a) ja painottivat esityksessään liitteessä 8 b kuvattuja asioita.

Kaupunginhallituksen työryhmä kuuli myös *ruotsinkielisen perusopetuksen johtoa*: rehtori Anders Rosenqvistia Granhultsskolanista, rehtori Catharina Sunesdotteria Hagelstamska skolanista ja opetuspäällikkö Bjarne Mollgrenia 13.5.2014. Ruotsinkieliset rehtorit ja opetuspäällikkö jakoivat yhteisen näkemyksen seuraavista asioista:

- Yhtenäiskoulu on eduksi ja synergiaedut saavutetaan, kun toiminta ja hallinto on järjestetty yhteen kiinteistöön, mutta ruotsinkielisen opetustoimen koulujen kiinteistöt eivät nyky muodossaan vastaa yhtenäiskoulun yhden kiinteistön periaatetta (kts. liite 9).
- Ruotsinkielinen ja suomenkielinen koulutoimi voivat toimia eri mallin mukaisesti. Suomenkielinen yhtenäiskoulu voisi jopa edistää yhteistyön edellytyksiä ruotsinkielisen opetuksen kanssa.

Kuulemisessa esiin tulleet asiat on kuvattu tarkemmin liitteessä 9.

Työryhmä kuuli kokouksessaan 19.1.2015 *opettajien edustajia*. Paikalla oli pääluottamusmies Marcus Lång, lukion edustaja Olli Junkkari, Mäntymäen luottamusmies Virva Wahlstedt, Kasavuoren luottamusmies Riitta Karppinen, Granhultsskolan luottamusmies Maria Lundmark ja henkilöstöpäällikkö Päivi Hytönen.

OAJ on pääluottamusmiehen mukaan myönteinen yhtenäiselle peruskoululle, ja se on myös lainsäätäjän tahtotila. Kokemukset samassa kiinteistössä olevasta yhtenäiskoulusta ovat OAJ:n osalta hyvät. Esim. ala- ja yläkoulun opettajien välillä olevaa vastakkaisuutta saadaan pehmenettyä.

Kaikkia tyydyttävää ratkaisua ei ehkä löydy, mutta yhtenäiskoulu antaisi mahdollisuuksia kehittää jotain uutta. Se toimisi piristysruiskeena, vaikka kipukohtiakin saattaa löytyä. Opettajakyselyn perusteella saatu palaute on enemmän myönteinen kuin negatiivinen. Huolet on ratkaistavissa. Yhtenäiskoulussa ei ole myöskään henkilöstöpäällikön mukaan henkilökunnan osalta pulmia. Kysymys on toiminnan järjestämisestä kaupungin sisällä. Kuulemisessa esiin tulleet asiat ja eri näkökulmat on kuvattu tarkemmin liitteessä 12.

Opettajien kuulemista varten suomenkielisissä kouluissa ja lukiossa tehtiin tammikuussa 2015 kysely opettajille:

Perusopetuksen opettajista valtaosa (63,8 %, 37 hlö) näkee että yhtenäinen perusopetus vi 1-9 tukee oppilaan oppimista, kasvua ja hyvinvointia. Ainoastaan 8,6 % vastustaa tätä (5 hlö), 27,6 % ei osaa sanoa. Mäntymäen koulun opettajista pienempi osuus on myönteinen (38 %) kuin Kasavuoren koulussa (84 %). Jälkimmäisessä koulussa kukaan ei vastusta yhtenäistä perusopetusta.

Perusopetuksen opettajista 41,7 % (25 hlö) näkee että ala- ja yläkoulun pitäisi siirtyä toimimaan samaan kiinteistöön, 26,7 % vastustaa tätä ja 31,7 % ei osaa sanoa. Lukion opettajista 28 (96,5 %) kannattavat lukion siirtymistä Mäntymäen kiinteistöön, yksi opettajista ei ottanut asiaan kantaa.

Jos lasketaan yhteen perusopetuksen ja lukion opettajien vastaukset kiinteistöjen vaihtamisesta 60 % (53 opettajaa) on siirron puolesta, 18% vastustaa ja 22% ei osaa sanoa.

Opettajat vastasivat myös avoimiin kysymyksiin yhtenäisen perusopetuksen ja mahdollisen kiinteistövaihdon vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhkakuvista. Kaikki vastaukset löytyvät liitteestä 12.

5.2 Lukioiden asema

Hallitus on päättänyt rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta 29.11.2013. Uudistuksessa toteutetaan toisen asteen koulutuksen järjestäjäverkon rakenteellinen uudistaminen ja rahoitusjärjestelmän uudistaminen. Toimintaa on sopeutettava tilanteeseen, jossa resursseja on nykyistä niukemmin. Valtioneuvosto on aikaisemmin ilmoittanut noin 15% tai jopa 20% supistuksista lukio-opetuksen rahoituksessa vuosien 2014-2017 aikana. Samanaikaisesti lukiokoulutuksessa valmistellaan lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden uudistamista. Hallitus hyväksyi 13.11.2014 lukion valtakunnalliset tavoitteet ja uuden tuntijaon. Sähköinen ylioppilastutkinto astuu asteittain voimaan syksystä 2016 lähtien.

5.2.1. Järjestäjäverkko

Hallituksen esitys järjestäjäverkosta (HE 306/2014 vp) annettiin eduskunnalle 4.12.2014. Opetus- ja kulttuuriministeriö antoi kirjeellään 9.2.2015 ennakkotietoa järjestämislupia koskevasta hausta. Nykyisten järjestämislupien voimassaolo päättyy 31.12.2016. Uudet järjestämislupahakemukset toimitetaan opetus- ja kulttuuriministeriöön 1.10.2015 mennessä. Luvista päätetään alustavan aikataulun mukaan maaliskuussa 2016 ja uudet järjestämisluvat tulevat voimaan tammikuussa 2017. Hallituksen esityksen mukaan uudistus tarkoittaa sitä, että nykyistä määrää koulutuksen järjestämislupia ei lukiokoulutuksessa myönnettäisi. Sellaiselle koulutuksen järjestäjälle, jolle ei myönnettäisi uutta lupaa, voitaisiin myöntää määräaikainen järjestämislupa enintään puoleksitoista vuodeksi.

Uusien järjestämislupien myöntämisessä korostuisivat koulutustarpeen lisäksi toiminnan laatuun, vaikuttavuuteen ja tehokkuuteen liittyvät näkökohdat. Oppilaitosten on arvioitava toimintakykynsä itsenäisenä ylläpitäjänä ja vaihtoehtoisesti punnita eri yhteistyö- ja yhdistymismahdollisuuksia varmistaa laadukkaan toiminnan jatkuvuuden. Koulutuksen järjestäjäverkko rakentuisi esityksen mukaan vahvoista koulutuksen järjestäjistä, jotka palvelisivat laajan alueen tai väestöpohjan koulutustarvetta jolloin myös järjestäjien työnjako alueella olisi selkeä. Koulutuksen järjestämisluvista ja oppilaitoksen ylläpitämisluvista päättäisi edelleen opetus- ja kulttuuriministeriö. Lakien tultua voimaan, vanhojen säännösten perusteella myönnettyjen koulutuksen järjestämislupien voimassaolo päättyisi.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi lukioiden järjestämisluvan myöntämisen edellytykset ja kriteerit ovat

- Koulutuksen tarve
 - riittävä väestö -ja opiskelijapohja
 - koulutukseen hakeutuminen ja alueen lukiokoulutuksen tarjonta
 - vaikutus aineenopetukseen, aikuisten lukio- ja perusopetukseen ja jatkokoulutukseen
- Taloudelliset edellytykset
 - lähtökohtaisesti kyettävä järjestämään koulutus laadukkaasti ja tuloksellisesti toimintaan tulevilla valtion ja kunnan rahoituksella
 - vakavaraisuus, myös muutostilanteissa
 - huomioon kulurakenne, arvioitu tulokehitys, opiskelijamäärän vakaus
- Ammatilliset edellytykset
 - lainsäädännön, tutkintojen ja opetussuunnitelmien perusteista annettujen määräysten täyttyminen
 - opetuksen laatutekijät
 - pedagogisesti ajanmukaiset, turvalliset ja terveelliset tilat ja välineet
 - tarvittava määrä kelpoista henkilöstöä
 - yhteistyö alueen korkeakoulujen kanssa ja muiden koulutuksen järjestäjien ja työelämän kanssa
 - koko toiminnan kattava toimintajärjestelmä

(Kangaspunta 10.11.2014)

5.2.2. Rahoitusjärjestelmä

Hallituksen esitys rahoitusjärjestelmästä (HE 310/2014 vp) annettiin eduskunnalle 9.12.2014. Rahoitusjärjestelmän uudistuksen tavoitteena on koulutuspoliittisten tavoitteiden mukaisesti uudistaa lukiokoulutuksen rahoitusta siten, että rahoitus turvaa ikäluokkien pienentyessä lukiokoulutuksen alueellisen saavutettavuuden, tukee lukioverkon rakenteellista kehittämistä ja koulutuksen tuloksellisuutta sekä kannustaa koulutuksen läpäisyyn.

Rahoitusjärjestelmää uudistettaisiin siten, että se maksetaan ensisijaisesti suorituksista ja tuloksista, ei opiskeluajasta. Lukiokoulutuksen järjestäjille myönnettäisiin perusrahoitusta, suoritusrahoitusta ja vaikuttavuusrahoitusta. Koelaskelmissa suoriterahoituksen osuus on ollut 47 %, perusrahoituksen osuus 49 % ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 4 %.

Perusrahoituksessa huomioidaan lakiesityksen perusteluiden mukaisesti opiskelijavuodet, aineopinnot ja saavutettavuuskorotus sisältäen kielikorotuksen. Kaksikielinen kunta saisi korotuksen, jos kunnassa järjestetään lukiokoulutusta sekä suomeksi että ruotsiksi, edellyttäen että kunkin kieliryhmän opiskelijoiden yhteenlaskettu määrä jäisi alle 200 opiskelijaan.

Suoritusrahoitusta myönnettäisiin suoritteiden, eli suoritettujen ylioppilastutkintojen perusteella, jos opiskelija on samalla suorittanut lukion oppimäärän.

Vaikuttavuusrahoitusta myönnettäisiin koulutuksen järjestäjälle opiskelijoiden jatko-opintoihin sijoittumisen, lukio-opintojen keskeyttämisen vähentymisen ja opiskelijahyvinvointikyselyn pisteytyksen perusteella.

Lukiokoulutuksen järjestäjille voitaisiin myös myöntää *harkinnanvaraista rahoitusta* rakenneuudistuksen tukemiseen ja toimeenpanoon, järjestäjän toimipisteverkon kehittämiseen ja tehostamiseen sekä merkittävien koulutuspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Uusi rahoitusjärjestelmä palkitsee tuloksista ja vaikuttavuudesta, kannustaen muun muassa opintojen läpäisemiseen säädetyssä kolmessa vuodessa. Suoritusrahoituksen arvioidaan kannustavan koulutuksen järjestäjiä lisäämään opiskelijaohjausta ja kehittämään opetusmenetelmiä, mikä edesauttaisi opiskelijoiden valmistumista tavoiteajassa ja ohjaisi aikaisempaa enemmän myös jatko-opintoihin. Uudistus ohjaisi myös nykyistä enemmän koulujen koko toiminnan kehittämistä opiskelijapalautteen huomioon ottavaksi.

Ehdotetulla rahoitusmallilla on vaikutuksia rahoituksen jakautumiseen toisen asteen koulutuksen järjestäjien välillä. Rahoitusta kohdentuisi nykyistä suhteellisesti enemmän koulutuksen järjestäjille, joilla koulutuksen läpäisy on tehokasta ja koulutus tuloksellisuusindikaattoreiden perusteella vaikuttavaa. Koulutuksen järjestäjäkohtaisia muutoksia pienennetään ottamalla lakiin siirtymäsäännös, jonka mukaan perusrahoituksen osuus on aluksi suuri ja sitä pienennetään asteittain.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ilmoitti kirjeellään 9.2.2015 kuntien saavan huhtikuussa 2015 ministeriön arvion siitä, kuinka paljon lukion rahoitus keskimäärin tulee pieneneenään valtioneuvoston kehyskauden 2016–2019 aikana. Ministeriön alustavan tiedon mukaan lukiokoulutuksen rahoituksen taso vuonna 2017 on 90,6 % suhteessa vuoden 2014 tasoon. Tämä kehysluku ei kuitenkaan vielä sisällä kaikkia rahoituksen muutoksia. OKM on luvannut täsmennyksen huhtikuussa 2015.

5.2.3. Tuntijako, opetussuunnitelma ja sähköiset ylioppilastutkinnot

Lukion oppimäärän laajuus säilyy 13.11.2014 hyväksytyyn tuntijakopäätöksen mukaan kolmena vuotena ja 75 kurssina. Uudistuksen tavoitteena on yleissivistyksen vahvistaminen sekä laaja-alaisemman osaamisen kehittäminen. Lukion oppimäärän suorittaminen edellyttää jatkossakin kaikkien lukion oppiaineiden opiskelua.

Uutena tuntijaon rakenteeseen tulevat mm. syventävät teemaopinnot (3 kurssia), jotka eheyttävät opetusta ja lisäävät oppiaineiden välistä yhteistyötä ja vahvistavat yksittäistä oppiainetta laajempien kokonaisuuksien hallintaa. Matematiikan opinnot alkavat yhteisellä opintokokonaisuudella, jonka jälkeen opiskelijan opinnot eriytyvät joko pitkään tai lyhyeen matematiikkaan. Opinto-ohjausta lisätään pakollisina opintoina yhden kurssin verran. Luonnontieteellisten aineiden ja humanistis-yhteiskunnallisten aineiden ja uskonnon / elämäntieteen kurssimääriin tulee joitakin muutoksia. Taideaineita tulisi opiskella vähintään nykyisen laajuisesti, mutta sekä musiikin että kuvataiteen kurssien kokonaistarjonta vähenee yhdellä kurssilla. Pakollisten musiikin ja kuvataiteen kurssien määrä ei kuitenkaan vähene.

Asetuksen tavoitteena on vahvistaa ajattelun taitoja (oppimaan oppiminen, ongelmanratkaisu, kriittinen ajattelu ja luovuus) ja työskentelyn taitoja (vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot, tiedonhankinta ja hallinta ja tietotekniset taidot, työelämä- ja yrittäjätaito), oppimisen motivaatiota sekä edellytyksiä kansalaisvaikuttamiseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, eettiseen ajattelu- ja toimintakykyyn sekä kestäväan kehitykseen.

Toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Lisäksi hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät työelämän, yrittäjyyden, jatko-opintojen sekä tieto- ja viestintäteknologian tuntemusta.

Tuntijakoasetus astuu voimaan 1.12.2014. Opetushallituksen tulee hyväksyä lukion opetussuunnitelman perusteet niin, että asetuksen mukaiset opetussuunnitelmat otetaan käyttöön viimeistään 1.8.2016. Lukion kehittämistyötä varten perustetaan Opetushallituksen koordinoimana Tulevaisuuslukioiden verkosto, joka koostuu oppilaitoksista, jotka toimivat kehittämisen edelläkävijöinä.

Ensimmäiset tietokoneella tehtävät ylioppilaskirjoitukset järjestetään syksyllä 2016. Siirtymäaika päättyy keväällä 2019, jolloin kaikki ylioppilaskokeen osat suoritetaan sähköisesti.

5.2.4. Arvio lukiouudistusten vaikutuksista

Järjestäjäverkkoa koskevan lakiesityksen perusteella on vaikea ennakoida tulevat vaikutukset Kauniaisten lukio-opetukseen. Kriteerit lakiesityksessä eivät ole absoluuttisia, vaan opetus- ja kulttuuriministeriön päätös ylläpitämisluvasta tulee perustumaan kokonaisuutena. Uudistuksessa ruotsinkielistä koulutusta ja koulutusverkkoa tarkastellaan kokonaisuutena ja turvataan riittävä koulutustarjonta myös ruotsiksi. Lukion opetuskieli on lukiolain mukaan joko suomi tai ruotsi myös tulevaisuudessa ja Kauniaisten kaupungin on siksi haettava lukioiden osalta erilliset luvat.

Järjestämishakemusten valmistelun yhteydessä kevään 2015 aikana tehdään perusteellisempi arvio lain vaikutuksista Kauniaisten lukio-opetukseen. Alla on esitetty karkea vaikutusarvio lain mainitsemien järjestämisluvan kriteereiden mukaan.

Koulutuksen tarve

Kauniaisten lukiot palvelevat nyt jo laajaa aluetta ja kysyntä ylittää tarjonnan. Ulkopaikkakuntalaisten osuus kaikista lukio-opiskelijoista on Kauniaisissa 69 %, (451), suomenkielisessä lukiossa 75 % (283) ja ruotsinkielisessä lukiossa 61 % (168).

Väestö- ja opiskelijapohja on nyt ja tulevaisuudessa alueella riittävä. Espoon ja Kauniaisten alueella 16-vuotiaiden ikäluokka kasvaa Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan yli 800

henkilöllä vuoteen 2020, ja kasvu jatkuu vuoteen 2040. Alueella on 13 suomenkielistä ja 2 ruotsinkielistä lukiota. Alueen kaikki nykyiset lukiokiinteistöt tarvitaan ja toiminta tulee tehostumaan, kun volyyymi kasvaa. Tämän perusteella olisi syytä kasvattaa lukio-opetuksen opiskelijamäärää Kauniaisissa. Tämä olisi myös kysynnän perusteella mahdollista, sillä hakijoiden määrä on noussut Gymnasiet Grankulla samskolanin osalta 49% 2013-2014 ja Kauniaisten lukion hakijamäärä on selvästi ylittänyt aloituspaikkojen määrän. Molempien lukioiden alin sisäänpääsykeskiarvo on korkeampi kuin esimerkiksi Espoon, Kirkkonummen, Vantaan tai Viidin.

Taloudelliset edellytykset

Kauniaisten kaupunki on vakavarainen koulutuksen järjestäjä, joka pystyy järjestämään molemmille kieliryhmille lukio-opetusta ja rahoittamaan sitä sekä nyt että tulevaisuudessa, riippumatta lukio-opetuksen valtionrahoituksen vähenemisestä vuoteen 2017 mennessä. Kaupungin lainamäärä on hyvin alhainen ja riippuvuus valtionosuuksista on pieni. Verotettavien tulojen kasvu on ollut suuri. Koska ikäluokka kasvaa alueella, on mahdollista vähentää yksikköhintaa merkittävästi opiskelijamäärää kasvattamalla. Espoon kaupungilta on myös tullut asiaa koskevia pyyntöjä, koska Espoon lukiokiinteistöjen tilat eivät jatkossa ole riittävät ikäluokan kasvaessa.

Vuoden 2015 talousarvion mukaan tuottavuus nousee Kauniaisissa ja sekä kokonaiskustannukset että opiskelijakohtaiset kustannukset laskevat molempien lukioiden osalta verrattuna vuoden 2014 tasoon.

Kauniaisten lukio voisi kasvattaa opiskelijamääräänsä nykyisestä 375 esimerkiksi n. 450-500 opiskelijaan ja Gymnasiet Grankulla samskola nykyisestä 300 noin 10-15 prosentilla. Suurempi volyyymi (suurempi opiskelijamäärä ja suuremmat opetusryhmät) lisäisi tuottavuutta olennaisesti, eli yksikköhinta laskisi vaikka tarjonta edelleen olisi monipuolinen. Opettajamäärä ei muuttuisi.

Kauniaisten lukioilla on mahdollisuuksia tarvittaessa parantaa tuottavuutta myös, esimerkiksi kasvattamalla ryhmäkokoja. Ryhmäkoon keskiarvo Kauniaisissa on 19 opiskelijaa, kun vastaava luku koko seudulla on 30 opiskelijaa tai enemmän. Kts myös loppuraportin liite 2.

Ammatilliset edellytykset

Kauniaisten lukio-opetus vastaa lainsäädännön ja opetussuunnitelmien perusteista annettuja määräyksiä. Lukioissa on laaja kurssitarjonta, pieniä ryhmäkokoja ja satsaus ohjaukseen. Tällä hetkellä nykyiset tilat rajaavat mahdollisuutta kasvattaa opiskelijamäärää ja ryhmäkokoja. Ruotsinkieliseltä lukiolta puuttuu selkeä keskus sekä tilat opiskelijoille ja opettajille. Kauniaisten kaupunki takaa tietohallintostrategiansa mukaan, että jokaisella lukio-opiskelijalla on henkilökohtainen laite vuonna 2016. Tavoite on melkein jo saavutettu. Jokaisessa koulurakennuksessa on langaton verkko. Edellytykset hoitaa sähköiset ylioppilastutkinnot ovat hyvät, ja Digabi-testauksia on jo tehty. Kauniaisten opetustoimi on jo monta vuotta toiminut edelläkävijänä tieto- ja viestintäteknikan käytössä ja myös kehityksessä.

Henkilöstön määrä on riittävä ja kelpoisuusaste korkea. Kelpoisuusvaatimukset täyttävien opettajien osuus on syksystä 2014 Kauniaisten lukion virkojen osalta 97 % ja Gymnasiet Grankulla samskolanin osalta 95 %. Opettajien digiosaaminen on myös Opeka-kyselyn mukaan korkealla tasolla.

Molemmat lukiot tekevät tiivistä yhteistyötä sekä toistensa kanssa (kaksikielisyys-tandem -malli, yhteistä kurssitarjontaa, jokavuotinen Lapin- ja Afrikanmatka) sekä yliopistojen ja muiden seudun lukioiden kanssa. Gymnasiet Grankulla samskola on esimerkiksi johtanut suurinta ruotsinkielistä etälukioverkostoa, Gnet, johon kuuluu noin 10 lukiota. Lukioilla on kattava toimintajärjestelmä koskien esimerkiksi päätöksentekoa, tieto- ja viestintäteknikkaa ja toiminnan arviointia.

5.2.5. Työryhmän lukiorehtoreiden kuuleminen

Työryhmä kuuli lukioiden rehtoreita ja opetuspäälliköitä yhtenäisen peruskoulun aloitteesta.
4.9.2014

Kuulemisessa tuli ilmi seuraavat asiat:

- Rahoitusperusteiden, sähköisten ylioppilaskirjoitusten, opetussuunnitelman ja lukioverkoston muutokset ovat ilmassa ja trendi on, että lukio eriytyy perusopetuksesta.
- Nuorten ikäluokka kasvaa alueella. Espoolta on tullut kysymys, voiko Kauniainen ottaa lisää suomenkielisiä opiskelijoita, kun Espoo ei pysty itse kasvattamaan opiskelijamäärää. 430-500 opiskelijan lukio (nyt 375 opiskelijaa) antaa mahdollisuuden järjestää hyvää tarjontaa ja kustannustehokkaammin kuin nyt.
- Kasavuoren koulukeskus ei kaikilta osin vastaa lukion tarpeita. Haave on toimia erillisessä kiinteistössä, nuorten aikuisten koulussa ja lähempänä GGs:a. Tiloja voisi käyttää yhdessä, esim. yo-kirjoitusten tilat, harvinaisten kielten kurssit. Hallituksen mahdolliset tulevat vaatimukset pärjätä valtionosuudella ovat haasteellisia. Ryhmäkoon kasvattamiseen on painetta. Mäntymäen koulun luokat ovat väljemmät ja luokkahuoneita on enemmän kuin Kasavuoren koulukeskuksessa lukion käytössä.
- Tällä hetkellä neljä opettajaa opettaa puoliksi Kauniaisten lukiossa ja yläkoulussa, muilla yhteisillä opettajilla on yksittäisiä kursseja. Yhtenäinen peruskoulu ja kiinteistövaihto ei olisi kovin suuri ongelma. Yhteisiä opettajia voisi vähentää, varsinkin jos lukion volyyymiä samalla kasvatetaan.
- Kauniaisten lukion siirto maantieteellisesti lähemmäksi olisi hyvä asia myös GGs:n näkökulmasta. Unelma on, että myös GGs voisi toimia erillisessä rakennuksessa, mutta realiteetit ruotsinkielisellä puolella ovat erilaiset. Granhultsskolanissa on aivan liian pienet luokat ja Granhult ei mahtuisi lukion tiloihin.
- Koska Hagelstamska on samassa rakennuksessa kuin GGs, monet nuoret hakeutuvat muualle yläkoulun jälkeen. Lukio ei ole ”jännä” paikka. Lukiolla on kuitenkin omat tilat kiinteistössä toisin kuin suomenkielisellä lukiolla. Kevään 2014 yhteisvalinnassa 49 % Hagelstamska skolanin oppilaista sai paikan GGs:stä.
- Ongelma on mahdollisesti tuleva vaatimus kustannustehokkuudesta (jos OKM vaatii, että pärjätään valtionosuudella). Opiskelijamäärän pitää nousta, jotta kustannukset saadaan alas. Lukiolla on nyt n. 300 opiskelijaa. Ehdotus on, että lisätään opiskelijamäärää vaiheittain ja pitkällä tähtäimellä 10-15 prosentilla.
- Luokkahuoneeseen mahtuu nyt enintään 32 opiskelijaa. Helsingin lukioiden luokkahuoneisiin mahtuu 35. Ahtaus näkyy yleisissä tiloissa. Yhteistä kokoontumispaikkaa, lukusalia ja opettajien työtilaa ei ole. Lisärakennus kaipaa rahoitusta.
- Kaksikielisiä lukioita ei voi olla, mutta yhteisiä kursseja ja muuta yhteistyötä voi suomen- ja ruotsinkielisten lukioiden välillä olla.

Liitteessä 11 tarkempi raportti rehtoreiden kuulemisesta.

Lähteet

- Anderssén Christina, opetusneuvos Opetushallitus. Keskustelu 5/2014
- Andersson Laila, Matllidens skolanin rehtori. Keskustelu 5/2014
- EKKV-selvitys: Sivistystoimen raportin luonnos 28.2.2014
- Espoon, Helsingin, Kirkkonummen, Sipoon ja Tampereen opetustoimen internetsivut 6/2014
- Flemmich Mikael, Kirkkonummen ruotsinkielinen opetuspäällikkö. Keskustelu 5/2014
- Hallituksen esitys järjestäjäverkostosta, HE 306/2014 vp, 4.12.2014
- Hallituksen esitys rahoitusjärjestelmästä, HE 310/2014 vp, 9.12.2014
- Hallitusohjelma 24.6.2003, Matti Vanhasen hallitus
- Kangaspunta Kirsi, johtaja OKM, esitys Uudenmaan liitto, koulutuksen asiantuntijatyöryhmä 10.11.2014
- Kauniaisten lukion TVT-strategia, SOV päätös 19.8.2014
- Kauniaisten kaupungin tilinpäätös 2013
- Kouluhenkilöstö- ja oppilastilastot 2013–14
- Lehikoinen Anita, kansliapäällikkö, OKM, Finlandiatalo 25.9.2014
- LP 2016 - Revidering av grunderna för läroplanen för förskoleundervisning och grundläggande utbildning. Utbildningsstyrelsen 11.4.2014
- Metropolikaupungin kuntatalouden tarkastelu, FCG, luonnos 5.11.2014
- Nuorisovaltuuston kokous 5.5.2014, pöytäkirja
- Opetus- ja kulttuuriministeriön ennakkotieto; Järjestämislupahakemus: lukiokoulutus, ammatillinen peruskoulutus ja ammatillinen aikuiskoulutus. Vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjien taloudellisen edellytysten arviointi, 9.2.2015, OKM/2/591/2015
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 13.6.2014: Suuntaviivat toisen asteen koulutuksen ja vapaan sivistystyön rakenteelliseksi uudistamiseksi (Luonnos 13.6.2014)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö: Päätös opetus- ja kulttuuritointa varten kunnille käyttökustannuksiin myönnettävän valtionosuuden sekä kuntayhtymille, rekisteröidyille yhteisöille ja säätiöille myönnettävän rahoituksen tarkistamisesta vuodelle 2013.
- Osavuosikatsaus 1/2014
- Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kustannuskehitys vuonna 2013, Kuntaliitto 2014 (kouluikkunatilasto)
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, Opetushallitus 2004
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, Opetushallitus 22.12.2014
- Perusopetuslaki ja –asetus
- Peruspalvelut Etelä-Suomen alueella 2013, Etelä-Suomen aluehallintoviraston julkaisuja 34/2014
- Pietilä, Asta & Vitikka, Erja (2007): Tarinoita yhtenäisestä perusopetuksesta. Yhtenäisen perusopetuksen kehittämishanke. Opetushallitu.
- Pietinen Jukka, Kirkkonummen suomenkielinen opetuspäällikkö. Keskustelu 6/2014
- Pirhonen Eeva-Riitta, ylijohdaja OKM, Finlandiatalo 25.9.2014
- Päätöksentekomenettely kouluverkon muutoksissa, Kuntaliitto 1.6.2011, päivitetty 10.7.2012
- Sipoonlahden koulu, Sipoo, rehtori Jorma Joki-Korpela, 4 opettajaa, 1 huoltaja, 2 oppilasta, kouluvierailu 26.9.2014
- Statsrådets förordning om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen. 28.6.2012 (422/2012)
- Suomen- ja ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja opetustoimen kustannusten eroja selvittävän työryhmän loppuraportti 2011
- Ylioppilaslautakunta
- Talousarvio 2014 ja taloussuunnitelma 2014-2016
- Talousarvio 2015 ja taloussuunnitelma 2015-2017
- Taloustoimiston asukasennuste, Mikael Enberg 3/2014
- Tilastokeskus, Helsingin seudun väestö 1.1.1980-2013 sekä väestöennuste 1.1.2014-, Helsingin kaupungin aineisto
- Tilastokeskus, Koulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset 2013
- Tilinpäätös 2013
- Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta, 28.6.2012 (422/2012)
- Valtioneuvoston asetus lukion tuntijaosta 13.11.2014
- Valtiovarainministeriö: Valtionosuusjärjestelmä, laskelmia kotikuntakorvauksista
- Vanttilan koulu, Espoo, rehtori Olli Poutiainen, kouluvierailu 1.10.2014

Liitteet

LIITE 1

Kauniaisten perusopetuksen oppilastilastot 2013–2014.
 Elevstatistik för Grankullas grundläggande utbildning 2013–2014

Mäntymäen koulu (2013-2014)

	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Kauniainen	Espoo	Kirkkonummi	Helsinki	Yhteensä
1A	11	6	17	15	2			17
1B	11	9	20	19	1			20
1C	9	7	16	14	2			16
1D	9	7	16	15	1			16
	40	29	69	63	6	0	0	69
2A	7	8	15	13	2	0		15
2B	9	6	15	14	1	0		15
2C	7	8	15	9	5	1		15
2D	10	7	17	14	3	0		17
	33	29	62	50	11	1	0	62
3A	7	12	19	14	5			19
3B	8	8	16	14	2			16
3C	9	12	21	17	4			21
	24	32	56	45	11	0	0	56
4A	10	8	18	18	0			18
4B	11	9	20	19	1			20
4C	13	5	18	15	3			18
4D	10	9	19	15	4			19
	44	31	75	67	8	0	0	75
5A	9	11	20	14	6			20
5B	6	9	15	13	2			15
5C	9	11	20	18	2			20
	24	31	55	45	10	0	0	55
6A	11	11	22	19	3			22
6B	10	9	19	15	4			19
6C	16	7	23	19	4			23
	37	27	64	53	11	0	0	64
								0
	202	179	381	323	57	1	0	381

Granhultsskolan

	Pojkar	Flickor	Totalt	Grankulla	Esbo	Kyrkslätt	Helsingfors	Totalt
1A	11	9	20	19	1			20
1B	10	9	19	18	1			19
1C	10	10	20	17	3			20
	31	28	59	54	5			59
								0
								0
2A	6	10	16	13	3			16
2B	8	7	15	15				15
2C	10	7	17	12	5			17
2D	9	8	17	17				17
	33	32	65	57	8	0	0	65
								0
3A	8	8	16	14	1	1		16
3B	7	10	17	17				17
3C	6	9	15	13	2			15
3D	7	6	13	12	1			13
	28	33	61	56	4	1	0	61
								0
4A	12	10	22	22				22
4B	12	12	24	18	6			24
4C	12	13	25	20	5			25
	36	35	71	60	11	0	0	71
								0
5A	9	10	19	16	3			19
5B	7	11	18	14	4			18
5C	11	9	20	20				20
5D	9	10	19	14	4		1	19
	36	40	76	64	11	0	1	76
								0
6A	9	12	21	19	2			21
6B	10	11	21	21				21
6C	8	13	21	21				21
	27	36	63	61	2	0	0	63
								0
	191	204	395	352	41	1	1	395

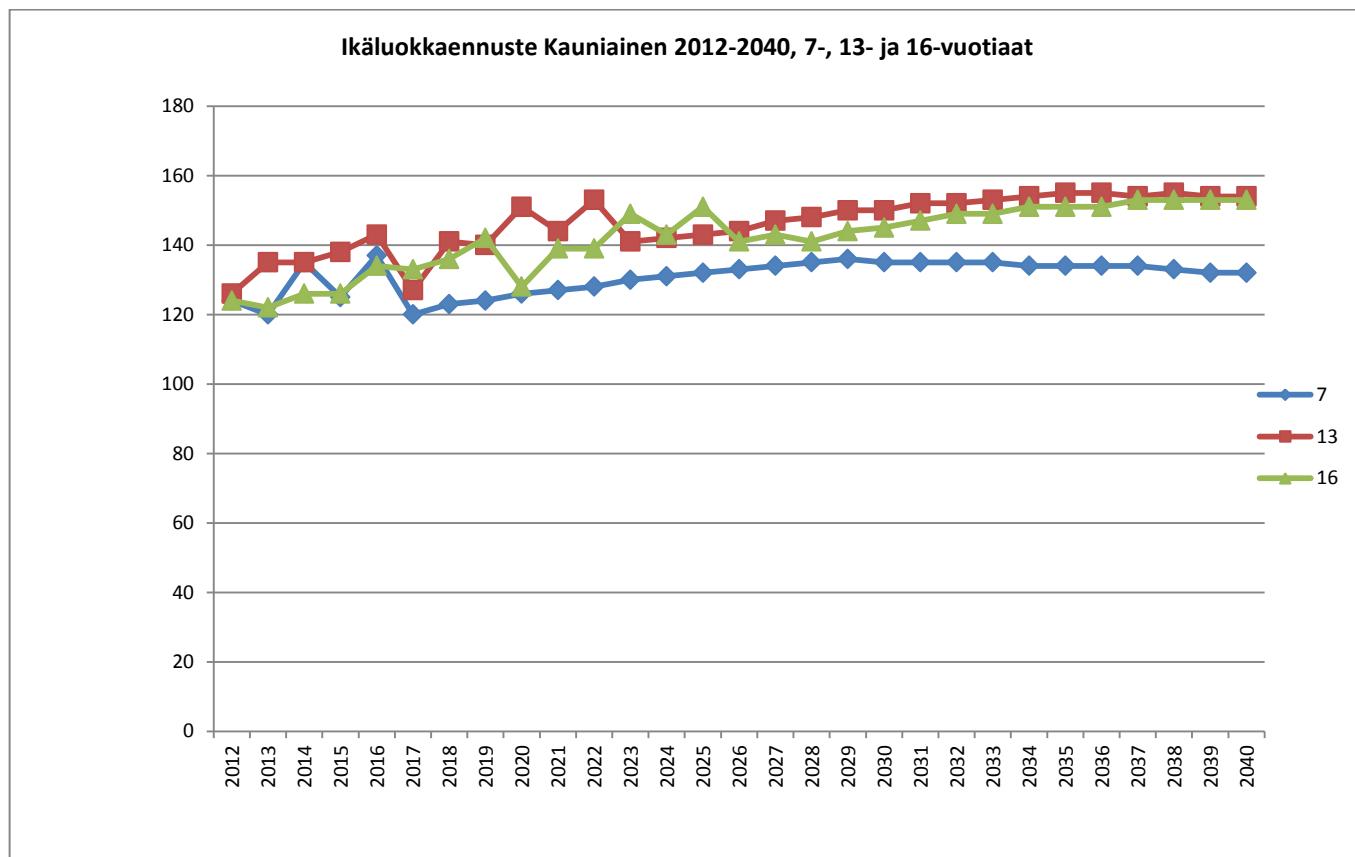
Kasavuoren koulu (2013-2014)

	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Kauniainen	Espoo	Kirkkonummi	Helsinki	Yhteensä
7A	10	6	16	7	9			16
7B	10	9	19	9	10			19
7C	9	10	19	15	4			19
7D	13	6	19	9	10			19
7E	12	7	19	6	13			19
7F	7	12	19	6	13			19
	61	50	111	52	59	0	0	111
			0					0
8A	8	8	16	11	5			16
8B	10	9	19	10	8		1	19
8C	10	6	16	5	11			16
8D	11	8	19	10	9			19
8E	11	6	17	9	8			17
8F	13	5	18	11	7			18
	63	42	105	56	48	0	1	105
			0					0
9A	12	6	18	2	16			18
9B	6	10	16	2	14			16
9C	9	9	18	12	6			18
9D	10	9	19	10	9			19
9E	9	10	19	12	7			19
9F	11	8	19	4	15			19
9G	4	13	17	7	10			17
	61	65	126	49	77	0	0	126
			0					0
	185	157	342	157	184	0	1	342

Hagelstamska skolan

2013-2014		Pojkar	Flickor	Totalt	Grankulla	Esbo	Kyrkslätt	Helsingfors	Totalt
7A	11	5	16	10	6				16
7B	12	9	21	17	4				21
7C	16	6	22	14	8				22
7D	8	12	20	13	6		1		20
7E	8	14	22	18	4				22
	55	46	101	72	28	0	1		101
									0
8A	6	9	15	12	3				15
8B	6	8	14	6	8				14
8C	5	9	14	8	6				14
8D	3	10	13	6	7				13
8E	5	9	14	12	2				14
8F	6	9	15	10	5				15
8G	3	2	5	3	2				5
	28	47	75	45	30	0	0		75
									0
9A	7	10	17	12	5				17
9B	10	9	19	14	5				19
9C	7	8	15	11	4				15
9D	6	11	17	8	9				17
9E	8	9	17	14	3				17
	38	47	85	59	26	0	0		85
									0
	121	140	261	176	84	0	1		261

LIITE 2
Ennusteet



	Ikäluokka, määrä				Muutos		
	2015	2020	2030	2040	2015-2020	2015-2030	2015-2040
7-v.	125	126	135	132	0,8 %	8,0 %	5,6 %
13-v.	138	151	150	154	9,4 %	8,7 %	11,6 %
16-v.	126	128	145	153	1,6 %	15,1 %	21,4 %

Lähde: Tilastokeskus, väestöennusteen ajo 12/2014

Kauniaisten asukkaat ikäryhmittäin - Grankullas invånare enligt ålder 31.12							
Ikäryhmä/Vuosi-Åldersgr./År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
0-6 v./år	653	671	665	643	650	660	670
<i>muutos - förändring %</i>	1,2	2,8	-0,9	-3,3	1,1	1,5	1,5
7-15 v./år	1 124	1 109	1 128	1 158	1 170	1 180	1 190
<i>muutos - förändring %</i>	-0,9	-1,3	1,7	2,7	1,0	0,9	0,8
16-18 v./år	458	469	450	426	440	450	460
<i>muutos - förändring %</i>	5,8	2,4	-4,1	-5,3	3,3	2,3	2,2
19-64 v./år	4 764	4 791	4 840	4 986	5 080	5 160	5 220
<i>muutos - förändring %</i>	-1,0	0,6	1,0	3,0	1,9	1,6	1,2
65-74 v./år	920	992	1 031	1 050	1 070	1 100	1 130
<i>muutos - förändring %</i>	8,6	7,8	3,9	1,8	1,9	2,8	2,7
75-84 v./år	561	551	574	611	630	650	670
<i>muutos - förändring %</i>	1,6	-1,8	4,2	6,4	3,1	3,2	3,1
85 v. -/år	209	224	222	227	240	250	260
<i>muutos - förändring %</i>	8,9	7,2	-0,9	2,3	5,7	4,2	4,0
Yhteensä - Sammanlagt	8 689	8 807	8 910	9 101	9 280	9 450	9 600
<i>muutos - förändring %</i>	0,8	1,4	1,2	2,1	2,0	1,8	1,6

Taloustoimisto, Mikael Enberg 3/2014

16-vuotiaat				Muutos	Muutos
	2014	2020	2040	2014-2020	2014-2040
Helsinki	5292	5227	7125	-1 %	35 %
Espoo	3038	3290	3830	8 %	26 %
Vantaa	2365	2435	2911	3 %	23 %
Kauniainen	122	142	153	16 %	25 %
Pääkaupunkiseutu	10817	11094	14020	3 %	30 %

Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tilastot

LIITE 3

Perus- ja toisen asteen opiskelijat opetuksen järjestäjän mukaan. Elev- och studerandeantal inom grundläggande utbildning och på andra stadiet enligt utbildningsanordnare.

På svenska:

Antal elever i grundläggande utbildning enligt utbildningsanordnare (hemstad Grankulla) 2013

Bilaga 3

Åldersgrupp	Kommuner				Övriga anordnare			Totalt	Andel som går i skola på annan ort	
	Grankulla	Esbo	Helsingfors	Andra kommuner	Steiner, Pestalozzi	Språkskolor	Andra		%	
6-år.	108	3				3		114	6	5 %
7-12 år.	664	14	5	1	5	8	8	705	41	6 %
13-15 år.	323	20	9		5	4	11	372	49	13 %
Tillsammans	1095	37	14	1	10	15	19	1191	96	8 %

Antal studerande på andra stadiet enligt utbildningsanordnare (hemstad Grankulla) 20.9.2013

Åldersgrupp	Kommuner				Övriga anordnare				Totalt	Andel som studerar på annan ort	
	Grankulla	Esbo	Helsingfors	Vanda	Kyrkslätt	Andra kommuner	Samkommuner	Statliga, privata läroanstalter		%	
Gymnasium	191	66	67	1	18	6		27	376	185	49 %
Yrkesutbildning			7	1			47	52	107	107	100 %
Tillsammans	191	66	74	2	18	6	47	79	483	292	60 %

Finansministeriet, statsandelssystemet

Källan: statsandel grundinformation förfrågan, Undervisnings- och kultursministeriet

Suomeksi:

Perusopetuksen oppilaat opetuskunnan mukaan (kotikunta Kauniainen) 2013

LIITE 3

Ikäryhmä	Kunnat				Muut koulutuksenjärjestäjät			Yhteensä	Osuus, joka käy koulua muualla	
	Kauniainen	Espoo	Helsinki	Muut kunnat	Steiner, Pestalozzi	Kieli	Muut		%	
6-vuotiaat	108	3				3		114	6	5 %
7-12-vuotiaat	664	14	5	1	5	8	8	705	41	6 %
13-15-vuotiaat	323	20	9		5	4	11	372	49	13 %
Yhteensä	1095	37	14	1	10	15	19	1191	96	8 %

Toisen asteen opiskelijat opetuskunnan mukaan (kotikunta Kauniainen) 20.9.2013

Ikäryhmä	Kunnat				Muut koulutuksenjärjestäjät				Yhteensä	Osuus, joka opiskelee muualla	
	Kauniainen	Espoo	Helsinki	Vantaa	Kirkkonummi	Muut kunnat	Kunta-yhtymät	Valtion ja yksityiset oppilaitokset		%	
Lukio	191	66	67	1	18	6		27	376	185	49 %
Ammatillinen opetus			7	1			47	52	107	107	100 %
Yhteensä	191	66	74	2	18	6	47	79	483	292	60 %

Valtiovarainministeriö, valtionosuusjärjestelmä

Lähde: valtionosuus perustietokysely, opetus- ja kulttuuriministeriö

LIITE 4

Yhteiset opettajat. Gemensamma lärare

Suomenkielisen opetustoimen yhteiset opettajat 2013–2014

Mäntymäki → opettaja Kasavuoresta

- Ruotsi: 6 vvt
- Tekninen työ: 2vvt
- Tekstiilityö: 2vvt
- Saksa: 3vvt

Mäntymäki → opettaja Hagelstamskasta

- Kuvaamataito, kiky: 3vvt
- Historia: 3 vvt

Kasavuori → opettaja Hagelstamskasta

- Historia, kiky: 2vvh

Kasavuori → opettaja lukiosta

- ranska: 6 vvh
- UO-uskonto: 1 vvh
- kirjastonhoitaja: 1 vvh (vai 2,?)

Lukio → opettaja yläasteelta

- terveystieto: 13 vvh
- historia ja yhteiskuntaoppi: 10,5 vvh
- biologia ja maantieto: 11 vvh
- liikunta, tytöt: 6,25 vvh
- liikunta, pojat: 4 vvh
- lisäksi lukion turvakurssit järjestää yläkoulun OPO ja hoitaa myös kilpavalmennuskursseja: 2 vvh
- luokkasijoitukset ja valvontavuorot: 1 vvh (erityisteht, ei 0,1-kerrointa)
- erityisopetus: 5 vvh (erityisteht, ei 0,1-kerrointa)

Gemensamma lärare inom den svenskspråkiga undervisningen 2013-2014

Hagelstams

Gemensamma lärare i Hagelstam Granhult GGs Mäntymäki Kasavuori

Läsår 2013-2014

• Textilslöjd	13 h	14 h	
• Tekniskt arbete	18 h	10 h	
• Gymnastik pojkar	19 h	10 h	
• Gymnastik flickor	19 h	5 h	
• Samhällslära	22 h	2 h	
• Engelska	15 h	9 h	
• Bildkonst	14 h	9 h	
• Franska	6 h	14 h	
• Speciallärare	12 h	12 h	
• Resurslärare i Historia	19,5 h	2 h	2 h
• Bildkonst	10 h	3 h	

År 2014-2015 ytterligare:

- Tyska 3h i GGs

Granhult

- Textilslöjd och tekniskt arbete med Hagelstamska skolan där timmar delas ganska jämt hälften och hälften
- Musik med gymnasiet där timmarna delas ganska jämt hälften och hälften
- Tyska där Granhult har 4 timmar tyska som gymnasielektorn håller.

LIITE 5

Tuntijako suomenkielisessä perusopetuksessa

Vuosiluokka	v11	v12	v13	v14	v15	v16	v17	v18	v19	Kauniainen	LISÄTUNNIT	VN asetus
AI	7	7	5	5	4	4	3	3	4	42		42
A1-kieli	1	1	2	2	3	2	2	3	3	19	2vvt v11-2, 1vvt v18	16
B1-kieli						2	2	3	2	9	3vvt v17-9	6
MA	3	3	4	4	4	3	4	3	4	32		32
Ympäristö- ja luonnontieteet	2	2	2	3	3	2				14		14
BG							2	2	3	7		7
FK							2	3	2	7		7
TETI							0,33	1,67	1	3		3
UE/ET/UO/UI	1	1	2	1	1	1	1	1	1	10		10
HI, YHT				1	2	2	2	2	3	12		12
MU	1	2	1	1	1	1	2			9	1vvt v12	8
KU	2	1	1	2	1	1	2			10	1vvt v11	9
KÄ	2	2	1	2	1	1	3			12	1vvt v17	11
KO							3			3		3
LI	2	2	3	3	3	3	2	3	2	23	3vvt v13-6	20
TAITO-TAIDE- VALINNAISET			2	1	2	2		3	2	12	1vvt v11-6	11
OPO							0,66	0,67	0,67	2		2
Oppilaan hyvinvointi							0,33	0,33	0,34	1	1vvt lv7-9	
VALINNAISAINISET					1	2		3	3	9		9
YHT	21	21	23	25	26	26	31,3	31,7	31	236		222
A2 (vapaaehtoinen)				2	2	2	2	3	3	14	2 v18-9	12
B2-kieli (vapaaehtoinen)								2	2	4	sisällytetään valinnaisaineisiin	4
YHT								34,7	34	250		
Yli minimin	2	2	1	1	1	1	1	2	2			

LIITE 5

Timfördelning för den svenskspråkiga grundläggande undervisningen Grankulla

Ämne	Årskurs									Totalt		Extra
	1	2	3	4	5	6	7	8	9			
Modersmål och litteratur	7	7	5	5	5	6	3	3	4	45	42	3
A1-språk (finska)		1	2	3	2	2	2	3	3	18	16	2
B1 svenska												
Matematik	3	4	4	4	4	4	4	3	4	34	32	2
Omgivningslära	2	2	2	2	3	3				14	14	0
Biologi och geografi							2	2	3	7	7	0
Fysik och kemi							3	3	2	8	7	1
Hälsökunskap							1	1	1	3	3	0
Religion och livsåskådning	1	1	2	1	1	1	1	1	1	10	10	0
Historia och samhällslära					2	3	2	2	3	12	12	0
Musik	1	2	2	2	1	2	2	0	0	12	8	4
Bildkonst	2	1	2	2	2	1	2	0	0	12	9	3
Slöjd	2	2	2	2	2	2	2	0	0	14	11	3
Gymnastik och idrott	2	2	3	3	3	2	2	3	2	22	20	2
Huslig ekonomi							3	0	0	3	3	0
Elevhandledning							2/3	1/3	1	2	2	0
Tillval konst och färdighet	x	x	x	x	x	x		3	2	5	5	0
välstånd							1/3	1/3	1/3	1		1
Valbara ämnen								5	4	9		0
A2-språk (Eng,Ty)				2	2	2	3	2	2	13	12	1
	20	22	24	24	25	26	30,00	29,67	30,333333	244		22
B2=21												
frivilligt A2= 23												
										244		

LIITE 6a

Kiinteistötietoja

Lisätietoa Kasavuoren koulun hankesuunnitelmasta:

<http://www2.kauniainen.fi/dynasty/fin/kokous/20142079-4-1.PDF>

Lisätietoa Mäntymäen ja Svenska skolcentrumin hankesuunnitelmista:

<http://www2.kauniainen.fi/dynasty/fin/kokous/20131074.PDF>

Mäntymäen koulun pohjapiirros lukuvuonna 2013–14:

<http://www2.kauniainen.fi/dynasty/swe/kokous/20142047-2-4.PDF>

Kasavuoren koulun pohjapiirros:

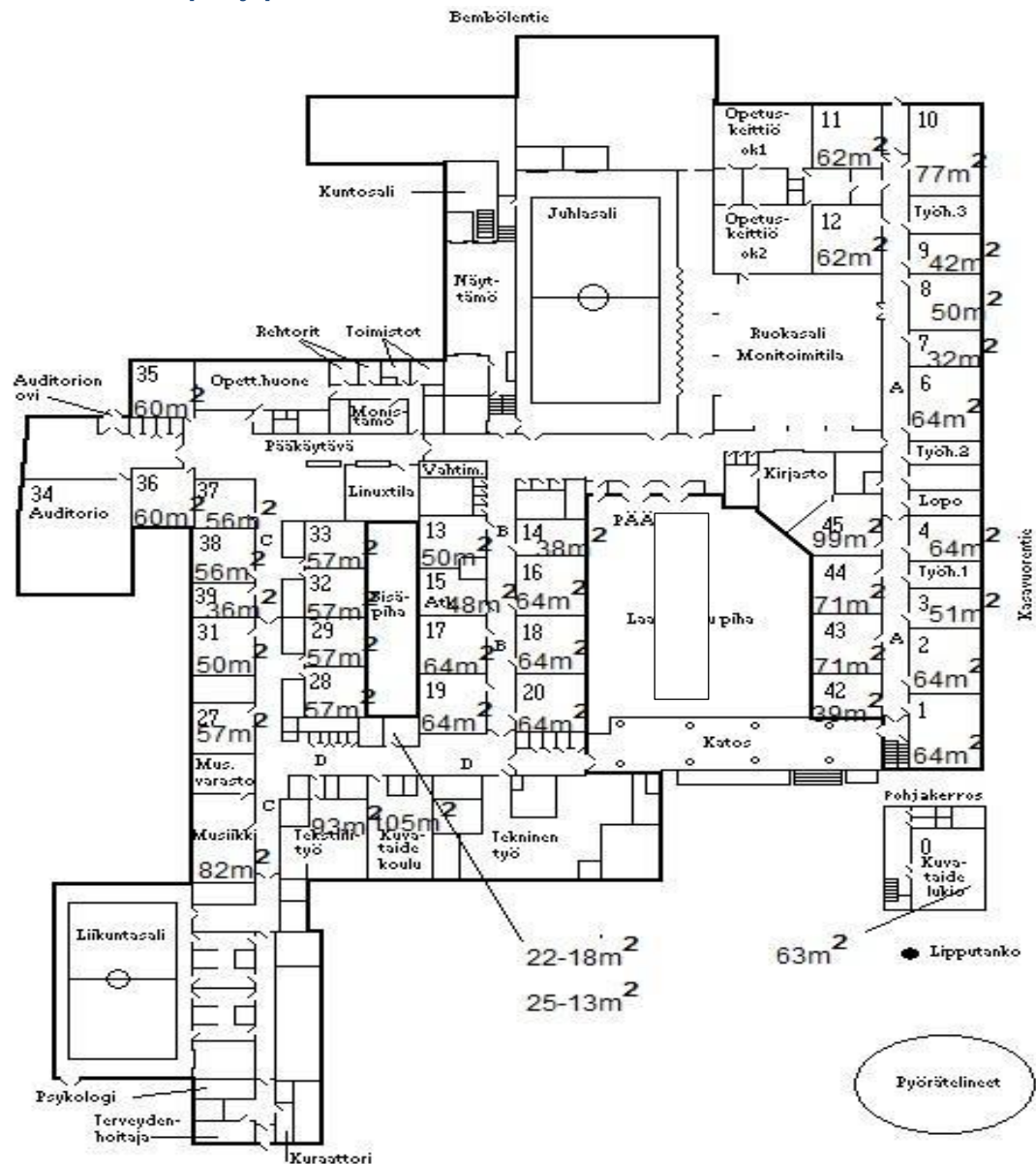
<http://www2.kauniainen.fi/dynasty/swe/kokous/20142047-2-5.PDF>

Svenska skolcentrum, suunnittelupohjapiirroksset 16.9.2013

http://www2.kauniainen.fi/dynasty/swe/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting_frames

LIITE 6b

Kasavuoren koulukeskuksen pohjapiirros



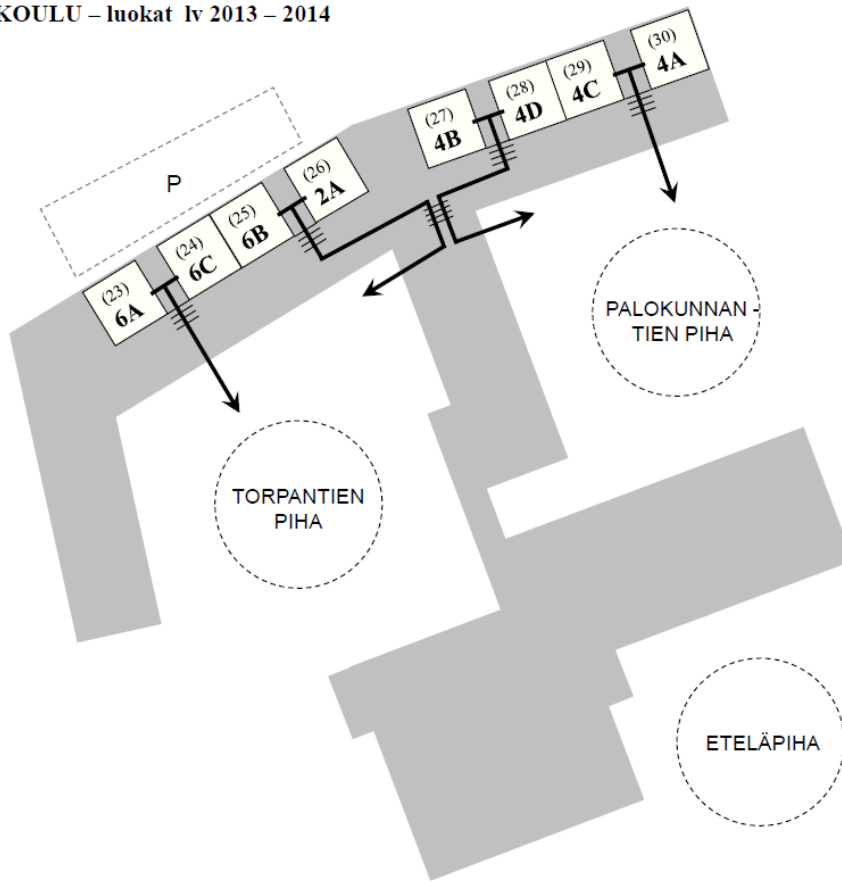
LIITE 6b

Mäntymäen koulun pohjapiirros

MÄNTYMÄEN KOULU – luokat Iiv 2013 – 2014
Ylätaso

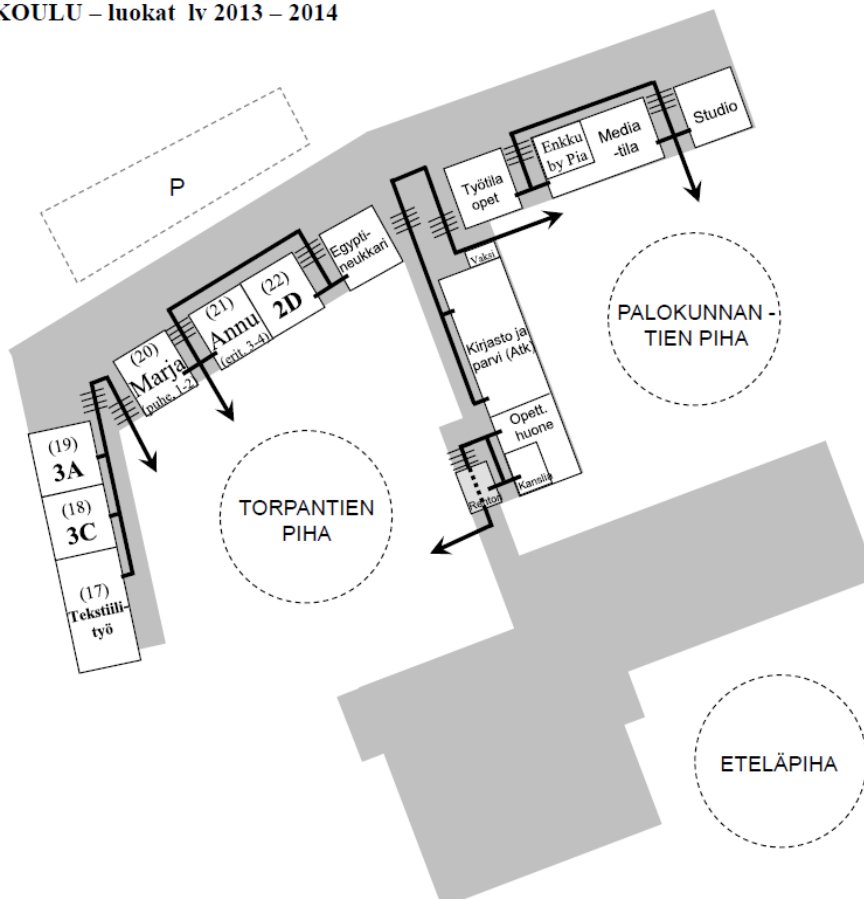
Lisäksi Sari Jarvan
saksat:

- ♥ tiistaisin klo
13.15-14.45
mediatilassa
- ♥ keskiviikkoisin
klo 8.15-9
luokassa 4A



1

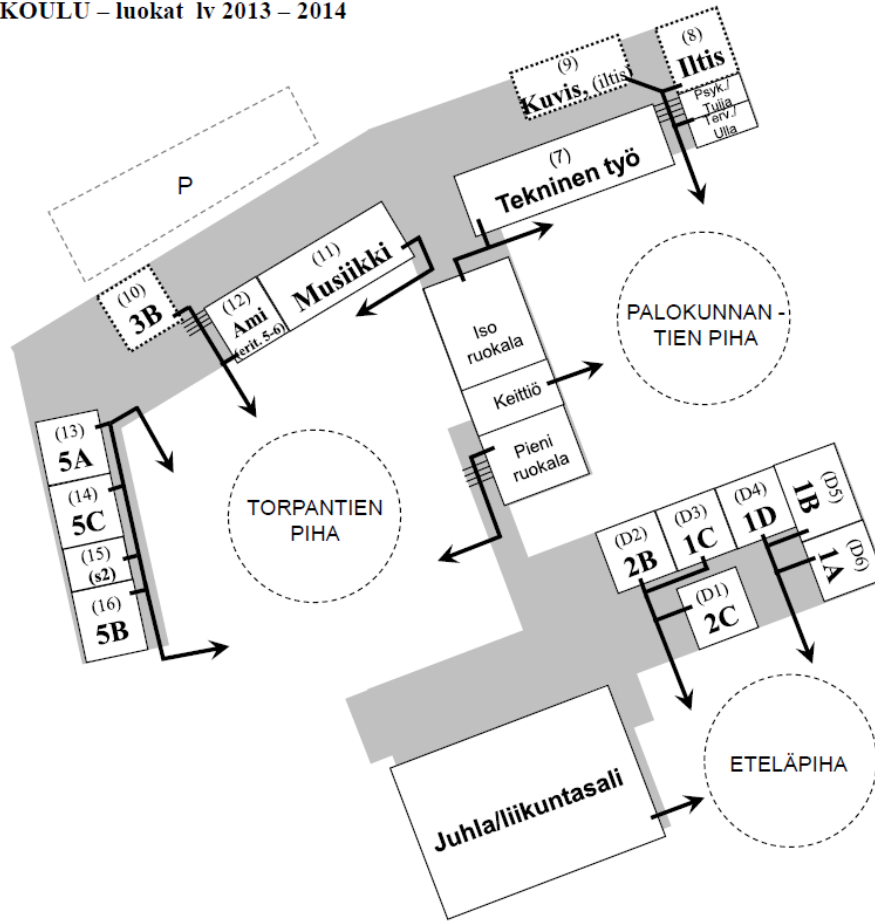
MÄNTYMÄEN KOULU – luokat Iiv 2013 – 2014
Keskitaso



2

MÄNTYMÄEN KOULU – luokat Iiv 2013 – 2014

Alataso



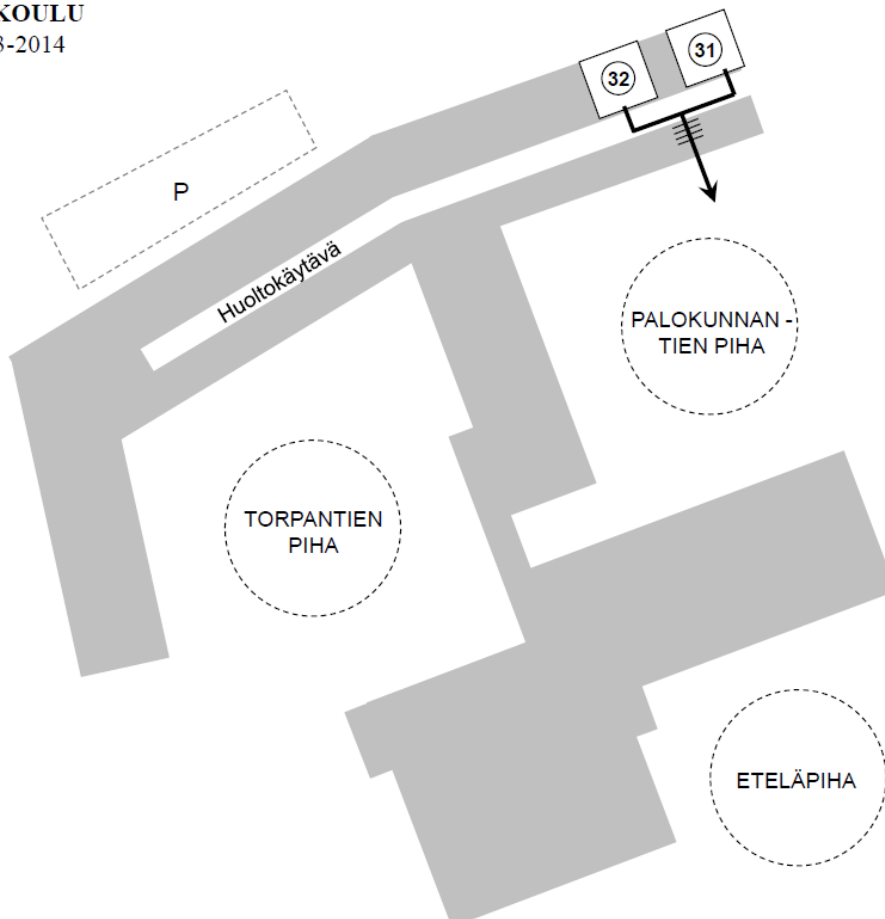
3

MÄNTYMÄEN KOULU

Kellaritaso Iiv 2013-2014

Luokka nro 31:
- Luonnontietotila

Luokka nro 32:
- Elektroniikkatila



4

LIITE 7a

Valmistelu suomenkieliselle opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnalle

<http://www2.kauniainen.fi/dynasty/fin/kokous/20142047-2-3.PDF>

LIITE 7b

SOV Pöytäkirja. Protokoll 7.4.2014

<http://www2.kauniainen.fi/dynasty/fin/kokous/20142047.PDF>

LIITE 8a

Suomenkielinen perusopetus yhtenäiseksi 6.5.2014

Suomenkielisen perusopetuksen kuuleminen

Suomenkielinen opetuspäällikkö ja suomenkielisen perusopetuksen rehtorit painottivat työryhmän kuulemisessa 6.5.2014 seuraavia asioita.

- Ala- ja yläkoulun välisen nivelvaiheen poistuminen sekä aineenopettajien ja luokanopettajien joustava hyödyntäminen ovat yhtenäistä peruskoulua puoltavia tekijöitä
- Opetussuunnitelmatyö on alkanut ja tulee voimaan vuonna 2016
- Oppimisen ja oppilaan kehityksen jatkumo on tulevaisuudessa keskiössä
- Kauniaisten suomenkielinen perusopetus on jo nyt kansainvälisesti tunnettu edelläkävijä
- Tulevaisuusraportti toimii yhteisen peruskoulutyön ohjaajana: Arvot, toimintamalli, ydinprosessit sekä tulevaisuuden taidot ja valmiudet.
- Oppilaan ehyt koulupolku turvataan yhtenäisessä perusopetuksessa
- Ala- ja yläluokkien välille on luotava yhteistoiminnallinen kulttuuri
- On luotava yhteiset pelisäännöt (myös yhdessä oppilasparlamentin kanssa)
- Ulkopaikkakuntalaisten opiskelijoiden asema ei muutu (lain ja opetussuunnitelman velvoitteesta ja mahdollistamana)
- Erityisesti yläluokkien kielikylypyä voidaan tehostaa opettajayhteistyön ja yhteiskäytön vahvistamisen myötä (Oppilashävikin suuruus nykyisessä mallissa)
- Tällä hetkellä Mäntymäellä ja Kasavuorella on neljä yhteistä opettajaa. Kasavuorella on lisäksi kolme yhteistä opettajaa lukion kanssa (yksi viran osalta, muut tarvittavan erityisosaamisensa vuoksi)
- Opettajien sitoutuminen on tärkeä onnistumisen elementti (yhteinen arvopohja tulevaisuusohjelmassa, lisäksi suunnittelussa olisi huomioitava yhteisen opettajahuoneen mahdollistaminen) ja kokemuksen myötä on havaittu, että yhtenäinen organisaatio kahdessa rakennuksessa ei edusta toimivaa ratkaisua
- Kasavuoren tarveselvitys on hyväksytty syksyllä 2013. Nykyinen kustannusarvio talousarvioon suunnitelluista investoinneista on vielä alustava, sillä lopullinen kustannusarvio selviää hankesuunnittelussa, joka alkoi 6.5. ja käsitellään alustavan aikataulun mukaan lautakunnissa 19.8
- Mäntymäen koulun kiinteistö on jo nyt käyttökelpoinen lukiolle (22 ryhmän kapasiteetti, tavoite 24)
- Yhtenäiskoulun esitys (SOV 7.4.2014) oli tarkoitettu pedagogisena ja kustannusneutraalina uudistuksena, mutta yhtenäinen peruskoulu antaisi periaatteessa mahdollisuuksia joustavampaan resurssien käyttöön.
- Arvio mahdollisesta kustannussäästöstä voisi olla jopa noin 100.000 euroa käyttökustannuksia vuositasolla sillä ehdolla, että toiminta järjestetään samassa rakennuksessa.

Ruotsinkielisen perusopetuksen kuuleminen

Ruotsinkielinen opetuspäällikkö ja ruotsinkielisen perusopetuksen rehtorit painottivat työryhmän kuulemisessa 13.5.2014 seuraavia asioita.

Opetuspäällikön mukaan yhtenäiskoulut tuovat mahdollisuuksia etenkin 0–9-mallin mukaisina, jolloin kokonaisuuteen sisältyy myös esiopetus. Esimerkiksi Freinét-koulut ovat jo pitkään noudattaneet yhtenäiskoulumallia hyvin tuloksin. Opettajien kelpoisuus ei myöskään ole ongelma, sillä sekä aineen- että luokanopettajilla on kelpoisuus ja nykyisin sama peruspalkka. Vaihtoehtoisena mallina voisi ajatella vuosiluokat 0–8 kattavaa koulua ja vuosikurssin 9 liittämistä lukioon. Pääkaupunkiseudun opetuspäälliköiden kokemuksen mukaan yhtenäiskoulu on hyvä, jos mallille on olemassa tarvittavat fyysiset edellytykset.

Alakoulun rehtorin ihannemalli vastaa nykymallia, eli jakoa vuositasoihin 1-6, 7-9 ja erilliseen lukioon. Vaihtoehdoksi hän nimesi myös järjestelyn, jossa vuositasot 1-6 toimivat erillisesti ja vuositasot 7-9 yhdessä lukion kanssa. Hänen mukaansa muutokset nykymalliin voisivat vaikeuttaa luokanopettajien opetusvelvollisuuden kokoon saamista vuositasoilla 7-9 ja haastaa houkuttelevien opettajavirkojen luomista, mikäli toiminta on jaettu kahteen rakennukseen. Kahden rakennuksen tilanteessa esimerkiksi aineenopettajien saaminen vuosiluokille 1-6 vaikeutuu. Jos opetus on kuitenkin keskitetty yhteen rakennukseen, olisi järjestely mahdollista toteuttaa.

Rosenqvist lisää, että oma luokanopettaja, luokkahuone ja piha luovat turvallisuutta vuositasoilla 1–6. Hän ei kuitenkaan vastusta aineenopettajia näillä vuositasoilla, sillä kasvattajiksi tarvitaan erityyppisiä opettajia eivätkä kaikki luokanopettajat välttämättä hallitse kaikkia aineita.

Yläkoulun rehtorin ihanteellinen ratkaisu olisi yhtenäiskoulu, mikäli toiminnalle olisi varattu toimiva kiinteistö. Sunesdotterin mukaan monesta pitkän sivuaineen suorittaneesta luokanopettajasta olisi paljon hyötyä vuositasoilla 7-9 heidän pedagogisesti laajan koulutuksensa vuoksi kun samalla vuosiluokkien 1–6 matematiikka, fysiikka ja kemia olisi hyvä antaa aineenopettajille. Luokan- ja aineenopettajilla on erilaiset opetusvelvollisuudet ja tehtäväkuvat ja on perusteellista odottaa, että yhtenäinen hallinto lisäisi opettajaryhmien keskinäistä ymmärrystä.

Rehtorit ja opetuspäällikkö jakoivat yhteisen näkemyksen seuraavista asioista:

- **Yhtenäiskoulu on eduksi ja synergiaedut saavutetaan, kun toiminta ja hallinto on järjestetty yhteen kiinteistöön.** Kahden rakennuksen tilanteessa koulujen välinen yhteistyö on parempi vaihtoehto myös muilta kuultujen kokemusten mukaan. Ratkaisevaa on, onko kouluilla yksi vai kaksi rehtoria. Vastuunjaon ja tuloksellisuuden vuoksi johtavien toimijoiden on toimittava samassa rakennuksessa.
- **Nykyisellään ruotsinkielisen opetustoimen koulujen kiinteistöt eivät vastaa yhtenäiskoulun yhden kiinteistön periaatteeseen.** Granhultsskolan ei mahtuisi yhdessä Hagelstamska skolanin kanssa ruotsinkieliseen koulukeskukseen. Granhultsskolan on hiljattain peruskorjattu vuosiluokkien 1–6 käyttöön, ja ruotsinkielistä koulukeskusta saneerataan parhaillaan vuosiluokkien 7–9 ja lukion tarpeita ajatellen. Rakennuksen vaihtoa ei koeta toivottavaksi ruotsinkielisessä opetuksessa, sillä muutokset vaatisivat suuria investointeja. Muutaman vuoden kuluttua tilanne voi olla toinen.
- **Yhtenäiskoulu ei huononna espoolaisoppilaiden vastaanottoa,** sillä useimmille oppilaille 7. vuosikurssin aloitus merkitsee joka tapauksessa siirtymistä aineenopettajien opetettaviksi. Kauniaislaiset koulut tekevät jo nyt yhteistä opetussuunnitelmatyötä Espoon kanssa, mikä tukee siirtymistä, ja pyrkivät aktiivisesti edistämään luokan yhteishenkeä ja yhteenkuuluvuutta.
- **Hyvä yhteistyö on tärkeää ja aktiivista ala- ja yläkoulun välillä.** Tällä hetkellä koulut noudattavat yhteistä Toppkompetens -nimistä kehittämissuunnitelmaa Opetushallituksen mallin mukaisesti. Opetussuunnitelmatyökin tehdään yhteistyössä.

- **Ruotsin- ja suomenkielinen koulutoimi voivat toimia eri mallin mukaisesti.** Yhtenäiskoululla ei olisi negatiivisia vaikutuksia Mäntymäen ja Kasavuoren sekä Granhultsskolanin ja Hagelstamska skolanin väliseen yhteistyöhön; mahdollisesti yhteistyö voisi jopa helpottaa. Kielirajojen yli toimiva yhteistyö toimii riippumatta siitä, perustetaanko yhtenäiskoulu vai ei.
- **Suomenkieliselle koulutoimelle yhtenäiskoulu olisi hyvä ratkaisu.** Granhult ja Hagelstamska voisivat puolestaan entisestään kehittää yhteistyötään mm. henkilöstörakenteitaan tarkastelemalla: käyttämällä joustavasti pitkän sivuaineen suorittavia luokanopettajia; panostamalla enemmän vakituiseen henkilöstöön ja vähentämällä tuntiopettajien määrää. Näin toimintaan saataisiin enemmän jatkuvuutta.
- Siirtyminen 6. vuosiluokalta 7:nnele on haastavaa ja vaatii opettajilta työpanosta. Rehtorit ja opetuspäällikkö näkivät kuitenkin epätodennäköisenä että lapsille syntyisi lisäongelmia luokkajaon, vanhempien oppilaiden läsnäolon tai koulurakennusjärjestelyjen vuoksi.

Sipoonlahden ja Vanttilan kouluvierailut

Sipoonlahden koulu, Sipoo

rehtori Jorma Joki-Korpela, 4 opettajaa, 1 huoltaja, 2 oppilasta

26.9.2014

Sipoonlahden koulussa on yhteensä 510 oppilasta ja 53 esiopetusoppilasta (200 kuljetuslasta). Koulun toiminta on kahdessa kiinteistössä 900 m etäisyydellä. Toisessa kiinteistössä toimii esiopetus ja siihen liittyvä varhaiskasvatus ja vl 1-2, toisessa vl 3-9. Pienemmässä yksikössä on myös ruotsinkielinen koulu. Oppilashuolto käy pienemmässä yksikössä kerran viikossa.

Alun perin tarkoitus oli rakentaa yläkoulun. Kun Helsinkiin siirtyi osa Sipoon suunnitelmat muuttuivat. Päätös yhtenäiskoulusta tehtiin Sipoossa nopeasti ja rakennus suunniteltiin vuodessa. Nykyisin ei rehtorin mielestä kannatakaan suunnitella erillistä yläkoulua. Kustannuslaskelmia ei ole tehty Sipoossa.

Monet koulut ovat ainoastaan hallinnollisesti yhtenäiskouluja. Jos lokeroitetaan toiminta erillisiin ylä- ja alakouluihin, ei kyseessä ole oikea yhtenäiskoulu. Kulttuuri pitää luoda, ei riitä ainoastaan se, että on samassa rakennuksessa. Yhteiset säännöt tarvitaan.

Hallinto ja opettajisto

Koulua johtaa rehtori ja virka-apulaisrehtori, joka on myös vastuussa erityisopetuksesta. Koulussa on yhteinen yt ja tiimejä: 1-6, 7-9, aineittain ja erityisopetuksen osalta. Molemmissa yksiköissä on ”päällikkö”. Kouluissa on pulaa yhteissuunnittelua ajasta ja siksi henkilöstön johtaminen toimisi paremmin samassa rakennuksessa. Jaettua johtajuuden mallia käytetään.

Opettajahuoneen pitää olla yhteinen. Luokka- ja aineenopettajilla on yleensä tietty näkemys toisistaan silloin, kun he ovat eri kouluissa ja siksi luottamusta tulee rakentaa. Yhteisessä koulussa ja opettajanhuoneessa ei enää nähdä tätä eroa luokanopettajuuden ja aineopettajuuden välillä. Rekrytointi ja opettajien joustava käyttö on etu yhtenäiskoulussa (kaksoiskelpoisuus on valttia ja antaa tehokkuutta). Kieltenopettajia voi käyttää myös alakoulussa ja vl 3-9 aineenopettajia käytetään tietyissä aineissa. Tämä antaa kustannustehokkuutta ja rikastuttaa opettajan työtä.

Ihanteena on, että kaikki toiminta olisi samassa kiinteistössä, koska muuten yhteisöt eriytyvät etäisyyden takia. Yhteisöllisyyden saavuttamiseksi on pakko luoda paikkoja missä tavataan. Säännöllisesti vierailaan toisessa yksikössä, jotta yhteisöllisyys syntyy, mutta harva sanoo kuuluvansa molempiin työyhteisöihin. Läheisimmät kollegat ovat jommassakummassa yksikössä. Etäisyys rajoittaa myös sitä, miten etenkin luokanopettajat pystyvät ottamaan tunteja toisesta yksiköstä. Pienessä yksikössä on vaikeampi täyttää opettajan opetusvelvollisuus kuin suuremmissa yksiköissä. Koska koulukuljetukset järjestetään kahteen kiinteistöön, käytössä on 10 minuutin porrastus koulupäivän alkamisessa, mikä myös vaikeuttaa yhteisten opettajien käyttöä. Opettajat kokevat toimimisen kahdessa toimipisteessä eri tavalla: kaikille matka ei ole ongelma, mutta tiettyjä lukujärjestysongelmia on. Maksimissaan 2-3 h viikossa on mahdollista hoitaa toisessa yksikössä. Rehtorin unelma on, että molemmat koulut sijoitetaan samaan rakennukseen.

Pienten ja isojen oppilaiden kohtaaminen ja yhtenäinen opintopolku

- Pienet ja isot oppilaat eivät ole samaan aikaan pihalla.
- Kotikylissä eri-ikäiset lapset ovat myös ystäviä, yhtenäiskoulu tukee tätä kyläyhteisöllisyyttä. Eri-ikäiset ystävät tapaavat myös koululla.
- Alussa 10-vuotiaat olivat huolestuneita suurten lasten läsnäolosta. Isot ovat kuitenkin kivoja. Nopeasti sopeutuu.
- Pienet huomaavat esim. että isommat syövät miten sattuu, samalla kun pienten pitää opetella haarukan ja veitsen käyttöä.

- Säännöt yhtenäiskoulussa ovat erilaiset kuin tavallisessa koulussa. Yläluokkalaisten kuri on parempi silloin, kun pieniäkin lapsia on samassa yksikössä. Isot ottavat pienet oppilaat huomioon. Kouluterveyskyselyssä on esim. vähemmän tupakointia kuin keskivertokoulussa.
- Myös isot lapset saavat pieniltä energiaa ja uskaltavat keinua ja pelata palloa. Pienten läsnäolo piristää ja hymyilyttää isoja, moikataan käytävällä. Isot oppilaat saattavat puolustaa pieniä ja tukioppilaat luovat välittämisen ja hyvinvoinnin ilmapiiriä. Pienet roikkuvat isompien jaloissa, yhteys on luonnollinen. Isot murroksessa olevat oppilaat näyttävät muita piirteitä kuin perinteisessä yläkoulussa.
- Kummi- ja tukioppilaita on. Isommat tykkäävät kun saavat olla kummeja. VI 8 oppilaat ovat kummeja VI 2 oppilaille. VI 9 oppilaat ovat siten kummeja kun oppilaat siirtyvät VI 3:lle.
- Jatkumo VI 6-7 toimii hyvin, kun opettajat jo tuntevat oppilaat ja vanhemmat ja ryhmä on tuttu. Samassa rakennuksessa toimiminen auttaa. Kääntöpuoli on, että oppilas ei saa uutta alkua, jos sitä tarvitsee. Toisaalta lähtökohtaisesti pitäisi selvittää ongelma heti, kun se syntyy. Koululla on 10 vuotta aikaa kasvattaa lasta, se on mahdollisuus. Opettajat näkevät kehitystä, on aikaa reagoida ja löytää oikean ratkaisun.

Huoltajan näkemys: Ei mitään negatiivista, kaikki ovat tyytyväisiä. Esim. luokanopettajan käyttö yläluokalla onnistunut ratkaisu (puhuu niin, että kaikki ymmärtävät). Monenikäisten läsnäolo on rikkaus: harrastukset, koulu, kylä.

Muuta

Koulussa on kolme pienluokkaa, ja kaksi jopoluokkaa. Kun mahdollista, integroidaan.

Ap- ja ip -toiminta toimii klo 7-17 (kokonaisen koulupäivän periaatteen mukaisesti) ja on kaikille oppilaille avointa. Koulu järjestää toiminnan ja se hoidetaan koulun omalla henkilökunnalla, joka tuntee lapset (ohjaajia, koulukäyntiohjaajat). Yksi luokkahuone on ip -toiminnan käytössä ja koko koulua käytetään joustavasti, esim. bänditila, jumppasali. Musiikkiopisto tarjoaa soitonopetusta, kerhoja on, liikuntaa, kädentaitoa. Aamupala tarjotaan koulussa. Vanhempien maksut kattavat menot. Järjestelmä on kustannustehokas. Kesätoimintaa on juhannukseen asti.

Koulutyöryhmän lukioirehtoreiden kuuleminen 4.9.2014

Ilo Ahlholm, rehtori, Kauniaisten lukio

- Rahoitusperusteiden, sähköisten ylioppilaskirjoitusten, opetussuunnitelman ja lukioverkoston muutokset ovat ilmassa. Trendi on, että lukio menee perusopetuksesta eroon.
- Paikallisia trendejä: nuorten ikäluokka kasvaa alueella. Espoolta on tullut kysymys, voiko Kauniainen ottaa lisää opiskelijoita, kun Espoo ei pysty itse kasvattamaan opiskelijamäärää.
- 400-500 opiskelijan lukio (nyt 375 opiskelijaa) antaa mahdollisuuden järjestää hyvää tarjontaa ja kustannustehokkaammin kuin nyt.
- Kasavuoren koulukeskus on täynnä ja toiminta ”sikin sokin” yläkoulun kanssa. Lukiolta poistuu myös tiloja, kun rakennetaan lisää opettajatilaa, pikkaisen lisää opetustilaa saadaan myös, mutta ei riittävästi.
- Haave on toimia erillisessä kiinteistössä, aikuisten koulussa. Tarpeet ovat erilaiset kuin perusopetuksessa (esim. ylioppilaskirjoitukset, opiskelijoiden valvonta). Haave on myös olla lähempänä GGs, mikä vastaisi myös valtuuston tavoitteeseen elävästä kaksikielisyydestä. Tiloja voisi käyttää yhdessä, esim. yo-kirjoitusten tilat, harvinaisten kielten kurssit.
- Yhteisiä opettajia yläkoulun kanssa on tällä hetkellä neljä puolikasta, muilla yhteisillä opettajilla on yksittäisiä kursseja. Yhtenäinen peruskoulu ja kiinteistövaihto ei olisi kovin suuri ongelma. Yhteisiä opettajia voisi vähentää, varsinkin jos lukion volyymiä samalla kasvatetaan.
- 40,5 % Kasavuoren koulun oppilaista saivat kevään yhteisvalinnassa 2014 paikan lukioista. Kauniaislaisten osuus lukiossa on nyt n. 25%.
- Hallituksen mahdolliset tulevat vaatimukset pärjätä valtionosuudella ovat haasteellisia. Paine ryhmäkoon kasvattamiseen on. Mäntymäen koulun luokat väljemmät ja luokkahuoneita on enemmän kuin Kasavuoren koulukeskuksessa.
- Espoon yhteistarjonnassa ollaan jo mukana. Opiskelija voi valita toisen lukion kursseja. Kauniaisten lukio järjestää esim. turvallisuuskursseja ja omat opiskelijat opiskelevat italiaa Tapiolassa. Lukio ei ole erikoistunut, vaan hyvätasoinen peruslukio. Mutta voimavara ja profiili on kaksikielisyys. TVT:ssäkin voidaan olla hyviä, mutta niin ovat monet muutkin. Kaksikielisyys on ”uniikimpi”. Hyvä maine on tärkeä.

Niklas Wahlström, rehtori, Gymnasiet Grankulla samskola

- Kauniaisten lukion siirto maantieteelliseksi lähemmäksi olisi hyvä asia. Unelma on, että GGs:kin voisi toimia erillisessä rakennuksessa, mutta realiteetit ruotsinkielisellä puolella ovat erilaiset. Granhultsskolaniissa on aivan liian pienet luokat ja Granhult ei mahtuisi lukion tiloihin.
- Koska Hagelstamska on samassa rakennuksessa, monet nuoret yläkoulun jälkeen hakeutuvat pois. Lukio ei ole ”jännä” paikka. Lukiolla on kuitenkin omat tilat kiinteistössä toisin kuin suomenkielisellä lukiolla. 49 % Hagelstamska skolanin oppilaista saivat kevään yhteisvalinnassa 2014 paikan lukioista.
- Kilpailua on: 10 km säteellä kolme ruotsinkielistä lukiota. Lukion oma vahva profiili ja hyvä maine sekä rikas kurssitarjonta ja hyvä sisäänottokeskiarvo ovat tärkeitä seikkoja. Opetus on korkealaatuista ja tunnelma hyvä – tähän on kiinnitetty huomiota. Hakijoiden määrä ja tulokset ovat nousseet ja tilat ovat modernit. Lukio on myös panostanut akateemiseen profiiliin ja yhteistyöhön yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.
- Rekrytointi on onnistunut hyvin (50% enemmän hakijoita 2014 kuin aikaisemmin, GGs oli näin ollen halutuin ruotsinkielinen lukio v. 2014). Kauniaislaisten osuus lukiossa on nyt 39 %.
- Ongelma on mahdollisesti tuleva vaatimus kustannustehokkuudesta (jos OKM vaatii, että pärjätään valtionosuudella). Opiskelijamäärän pitää nousta, jotta kustannukset saadaan alas. Lukiolla on nyt n. 300 opiskelijaa. Ehdotus on, että lisätään opiskelijamäärää vaihteittain ja pitkällä tähtäimellä 10-15 prosentilla.
- Nyt mahtuu maks. 32 opiskelijaa luokkahuoneeseen. Helsingin lukioiden luokkahuoneisiin mahtuu 35. Ahtaus näkyy yleisissä tiloissa. Yhteistä kokoontumispaikkaa, lukusalia ja opettajien työtilaa ei ole. Lisärakennus kaippaa rahoitusta.

Keskustelu

Hallituksen rakennepoliittisen ohjelman mukaan halutaan suuria ja vahvoja lukioita. Syksyn aikana lukioverkoston kriteerit selviävät, opetus- ja kulttuuriministeriö lähettää kunnille ohjeita ja kevään aikana kunnat hakevat ylläpitämislupia ministeriöltä.

Kaksikielisiä lukioita ei voi olla, mutta saman katon alla voi toimia, esim. kuin Vaasassa, missä tandemallia on kokeiltu. Yhteisiä kursseja ja muuta yhteistyötä voi olla suomen- ja ruotsinkielisten lukioiden välillä.

Työryhmä kuuli 19.1.2015 opettajien edustajia ja henkilöstöpäällikköä

Paikalla: Marcus Lång, pääluottamusmies; Olli Junkkari, lukio; Virva Wahlstedt, Mäntymäen luottamusmies; Riitta Karppinen, Kasavuoren luottamusmies; Maria Lundmark, Granhultsskolan luottamusmies; Päivi Hytönen, henkilöstöpäällikkö.

Yhtenäisestä peruskoulusta

Marcus Lång

OAJ on hyvin myönteinen yhtenäiselle peruskoululle, ja se on myös lainsäätäjän tahtotila. Jako kiinteistöittäin on vanha jäännös Kauniaisissa. Kokemukset samassa kiinteistössä olevasta yhtenäiskoulusta ovat OAJ:n osalta hyvät.

Minkä takia on sitten tiettyä vastustusta? On esim. pelkoja muutoksista. Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset hyvälle opetustyölle. OAJ:n kannalta yhtenäiskoulussa on paljon etuja, esim. ala- ja yläkoulun opettajien välillä olevaa vastakkaisuutta saadaan pehmenettyä. Kauniaisissa ei kai aiota irtisanoa opettajia. Luottamusmiehen asia ei ole ottaa kantaa esim. säästöihin. Mahdollisuus säästää luonnollisen poistuman avulla toki on, mutta säästöä ei ehkä saada heti.

Kaikkia tyydyttävää ratkaisua ei ehkä löydy. Yhtenäiskoulu antaisi mahdollisuuksia kehittää jotain uutta. Se toimisi piristysruiskeena, vaikka kipukohtiakin saattaa löytyä. Opettajakyselyn perusteella saatu palaute on enemmän myönteinen kuin negatiivinen. Luokanopettajat hoitavat luultavasti jatkossakin opetusta pääosin alemmilla luokilla ja aineenopettajat ylemmillä. Huolet on ratkaistavissa. Kun opettajat saadaan motivoitua, niin hanke etenee hyvin. Tämä on iloinen ja positiivinen asia. Hienoa, että luottamusmiehiä on kutsuttu mukaan.

Kiinteistöjen vaihdosta: lainsäädäntö eri lukiolle ja peruskoululle, yhtenäiskoulu samassa kiinteistössä on parempi.

En enhetssskola skulle vara bra på svenska också, ifall det var praktiskt möjligt, en sammanhållen skola är lagstiftarens vilja. Alla skolor som byggs i huvudstadsregionen byggs utgående från detta. Samma förfrågan borde sändas även till de svenska. Hagelstamskas och GGs rektorer talar varmt för en enhetssskola. Två svenska lärare är i år gemensamma med Mäntymäki. Lukio skulle vara närmare GGs i Mäntymäki. Det skulle skapa förutsättningar för ett bättre samarbete, några hundra meter närmare är avgörande för de studerande när det gäller extra kursval.

Riitta Karppinen

Opettajat Kasavuorella ovat hyvin myönteisiä vtl 1-9 yhtenäisestä oppikaaresta. Se tukee lapsen kasvattamista. Opettajista 27 näkee, että yhtenäinen peruskoulu vtl 1-9 tukee oppilaan oppimista, kasvua ja hyvinvointia, 5 ei osaa sanoa ja kukaan ei vastusta. Opettajilla oli aikaa vastata kysymyksiin ma-ke. Samalla nähdään myös vaaroja nivelvaiheessa, lapsi ei välttämättä saa uutta alkua jos sitä tarvitsee. Toisaalta on hyvä asia, että oppilaat tunnetaan.

Kummitoiminta muuttuisi. Yhteiset säännöt tarvitaan. Ottavatko pienet oppilaat mallia isoimmilta? Ops-työ vtl 1-9 tehdään jo tällä hetkellä yhdessä. Pelkona on, ettei se kuitenkaan ole yhteinen jos ollaan eri rakennuksissa. Yläkoulun ja lukion yhteisiä opettajia on 7 lv 2014–2015. Mäntymäen koulun kanssa ei yhteisiä opettajia ole tällä hetkellä lainkaan.

Espoolaisten tuoman oppilasvolyymin avulla myös kauniaislaisille voidaan tarjota opetusta monipuolisesti. Tämä on tärkeä asia myös siinä yhtenäiskoulua ajatellen.

Tulokset kiinteistöjen vaihtamisesta: yhteisen kiinteistön puolesta 59% opettajista, vastaan 11%, ei osaa sanoa 30% (yht. 34 opettajaa). Kaupungin tehtävänä on tarjota opetustilat, kustannuksia tulee siirtymisestä eri kiinteistöjen välillä. On hyvä, että saadaan yhtenäinen polku oppilaille ja opettajien

yhteistyö lisääntyy. Yhdessäolon sääntöjä pitää luoda (esim. välitunneista). Yli 700 oppilaan yksikkö olisi iso pienille oppilaille. Mahdollinen ahtaus. Riittävätkö tilat? Luokan- ja aineenopettajien toimiminen samassa kiinteistössä mahdollistaa säästöjä, koska esim. kaksoispätevät opettajat voivat hoitaa myös aineenopetusta.

Yhtenäiskoulu eri rakennuksissa ei ole hyvä, jos puuttuu oma rehtori, ei ole suotavaa. Suurin osa viroista on jo perusopetuksella eli ne eivät ole koulukohtaisia.

Virva Wahlstedt

Opettajista 11 eivät osaa sanoa, 10 olivat myönteisiä ja 5 vastasivat ei kysymykseen "Tukeeko yhtenäinen perusopetus vl 1-9 oppilaan oppimista, kasvua ja hyvinvointia". Mäntymäen opettajilla oli vain vuorokausi aikaa vastata. Opettajakunnassa liikkuu huhuja ja tietoa ei ole riittävästi. Kyselyyn kuului toinenkin kysymys kiinteistöjen vaihtamisesta. Oli hienoa, että kaikilta opettajilta kysyttiin.

Mäntymäellä on paljon kaksoispäteviä opettajia. Yhtenäinen oppimispolku parantaisi pienten ja isojen lasten välistä kanssakäymistä, tiedonkulkua ja opettajien liikkuvuutta. Yhteinen ops meillä jo on.

Heikkoudet: palkkaus on eriarvoinen (Marcus Lång tähän: palkka on sama kaikille jolla on 60 ov pedagogiikkaa), hyppytuntien, byrokratian, oppilaiden valvomisen lisääntyminen? Pieni on kaunista. Yhtenäiskoulu olisi liian iso hallittavaksi. On pelkoja että aineenopettajat vievät luokanopettajan tunteja.

Kiinteistöjen vaihtamisesta: Suurin huoli on taito- ja taideaineiden tilojen riittävyys. Liikuntaa on myös enemmän alakoulussa kuin lukiossa, riittääkö 2 liikuntasalia? Ovatko liikennejärjestelyt Kasavuoren koulukeskuksessa turvalliset, onko ap-ip- ja kerho-toiminnalle tiloja? Tosin Kasavuorta saneerataan ja rakennetaan uusia tiloja, mutta opettajakunnalla ei ole tästä riittävästi vielä tietoa. Mäntymäen sijainti on hyvä pienille lapsille, suurin osa asuu melko lähellä Mäntymäkeä. Tilat ovat suurin huoli, muuten ei ole vastustusta. Eri asia olisi jos voisi rakentaa uuden koulun alusta. On jo yhtenäinen perusopetus, jos olisi yhtenäinen peruskoulu kahdessa kiinteistössä, en näe ongelmaa (tiedotus toimii jo suuressa määrin sähköisesti). Aineopettaja-lehtori-yhteistyö on mahdollisempi kuin luokkaopettaja-aineopettajayhteistyö. Olli Junkkarin mielestä yhteistyö on järjestettävissä. Virva kysyi miksi ehdotetaan yhtenäiskoulua vain suomenkielisellä puolella ja sai vastaukseksi työryhmän edustajilta että toisella puolella on ollut enemmän intoa, kiinteistö ja oppilasmäärä rajoittavat mahdollisuuksia enemmän ruotsinkielisellä puolella ja kaksoispäteviä opettajia on vähemmän ruotsinkielisellä puolella.

Maria Lundmark

Håller med Virva, det finns för- och nackdelar, alla klasslärare har inte behörighet på åk 7-9. Då blir det löneskillnad. Huvudförtroendemannen inflikar att löneskillnaden beror på olika utbildningsbakgrund och inte utgör en orättvisa. Det skulle vara en stor enhet att leda. Man har större tyngdpunkt på pedagogik i åk 1-6 och det kunde vara svårt att mötas (1-6 och 7-9) Jag är inte för svensk enhetsskola. Avståndsmässigt är det ingen skillnad för Granhult om finska undervisningen i åk 1-6 är i Mäntymäki eller Kasavuori. Bytesveckan fungerar redan nu för eleverna och det skulle den göra även efter en ev. flytt.

Olli Junkkari

Lukiokyselyyn vastattiin nimettöminä, vastausaikaa oli kolme päivää. Kysely kiinnosti opettajia hyvin paljon ja he olivat motivoituneita motivoitunutta vastaamaan. Lukiolla oli huoli siitä, miten saada viestiä eteenpäin. Lukion opettajakunta pelkäsi, että luottamusmiehet eivät tässä asiassa edusta lukiota. Tämä on kaikin puolin lukion opettajia edustava kysely. Yhtenäiskoulu on hyvä asia. Kaikki kommentit ovat myönteisiä, lukio kannattaa yksimielisesti yhtenäiskoulua. Palkkaerot eri opettajaryhmien välillä eivät ole olleet ongelma tähänkään asti. Myös lukion ja yläkoulun palkat ovat keskenään erilaisia tällä hetkellä.

Päivi Hytönen

Yhtenäiskoulussa ei ole henkilökunnan osalta pulmia. Voidaan ratkaista. Kaupunki päättää rehtorinmallista ja rehtorin ja virka-apulaisrehtorin valitsemisesta. Kyse on toiminnan järjestämisestä kaupungin sisällä.

Lukion roolista

Marcus Lång:

Lukion asema on hankala. Lukio pärjäisi paremmin omassa kiinteistössä. Lukion opettajista ainoastaan yksi ei halunnut ottaa kantaa, 28 kannatti lukion siirtymistä Mäntymäen kiinteistöön. Jos lukio olisi jonkun filiaali, jotkut hakeutuisivat muualle. Hyvä jos kaupunki hakee molemmille lukioille lupaa.

Olli Junkkari:

Tällä hetkellä lukiokenttä on valtavassa murroksessa, pieni ei ole kaunista. Lukiolle tämä on elämän ja kuoleman asia. Oma talo mahdollistaa omat säännöt, on oma imago ja voidaan paremmin profiloida irti peruskoulusta kilpailutilanteessa. Koon kasvattaminen toisi kustannustehokkuutta. Lukiopedagogiikan ehdolla saisi kehittää. Erilaiset teemapäivät voisi paremmin toteuttaa. Olisi parempi mahdollisuus saada lisää yhteistyötä Grankulla samskolanin kanssa. Mahdollisuus kasvaa on tärkein, helpottaisi järjestämisluvan saamista. Jos kaupunki ei saisi lukiolle omaa järjestämislupaa, se halvaannuttaisi kehittämistyötä. Mäntymäellä oleminen voisi edesauttaa.

Imagokysymys on tärkeä. Oppilas voi nähdä siirto eksoottisempaan lukioon jos se olisi erillään, sijaintikin Mäntymäellä parempi lukiolaisille, jotka tulevat muualta. Katkeaisiko polku yläkoulusta lukioon? Lukion henkilökunta on nähnyt vahvuutena että lukio olisi erillään, nuoret haluavat vaihtaa maisemaa siinä iässä.

Lukiossa on vahva uudistusvimma, halutaan turvata tulevaisuutta ja kehittää. Valtavirta on hyvin myönteinen. Suuri innostus. Opettajien tahtotila on hyvin selkeä. Kumppanuuden vahvistaminen GGs:n kanssa. Toive että voisi kehittää molempien lukioiden yhteistyötä ja tulevaisuutta. Heikkoudet voivat olla yhtenäisten opettajien käyttö, nykyinen tiivis yhteistyö yläkoulun kanssa, huoli rakennusten sopivuudesta ja nostalgiaa.

Riitta Karppinen:

Vain 20 % Kasavuoren oppilaista vaihtaa tällä hetkellä omaan lukioon. Osuus ei varmaan pieneneisi jos lukio siirtyisi Mäntymäen kiinteistöön. Täytyy tehdä jotain jos lukio ei saa toimilupaa. Lukio olisi varmasti kilpailukykyisempi omana yksikkönä.

Virva Wahlstedt:

GGs on onnistunut parantamaan profiilia ilman omaa rakennusta.

Olli Junkkari:

GGs:illä oma siipi. Lukio on pärjännyt hyvin, mutta kaikki muuttuu nyt. Yhteiselo yläkoulun kanssa hankala.

Marcus Lång:

GGs on profiloitunut vahvemmin omana osana taloa, jopa kielletty yläkoululaisia istumaan lukion sohvilla (toimii markkinointimielessä paremmin), Kasavuoreessa enemmän sekaisin.

Maria Lundmark:

Jag är inte positiv, men förstår gymnasiernas situation, men kanske enhetsskola och gymnasium inte ska ställas mot varandra.